

DN Debatt och Brännpunkt

En studie i vad debattforumen i Dagens Nyheter
respektive Svenska Dagbladet betyder för
samhällsdebatten

Anna Wahlgren

Projektet *Politiska institutioner och strategiskt agerande* (PISA) syftar till att öka vår kunskap om det moderna styrelseskicket. Den teoretiska utgångspunkten är att politiska institutioner formar olika aktörers möjligheter att utöva inflytande och tillvarata sina intressen. En viktig empirisk utgångspunkt är att svensk politik inte längre kan beskrivas som en kombination av parlamentarism och korporativism – den institutionella legering som i detta avseende var liktydig med den svenska modellen. Hur det nya styrelseskicket bäst kan karakteriseras är emellertid ännu en öppen fråga. Tidigare forskning har visat att korporativismen har minskat i betydelse. Den ofta framförda tanken att lobbying och andra former av informell och mindre rutiniserad maktutövning har trätt i dess ställe, bör tills vidare enbart uppfattas som ett slags arbetshypotes.

PISA-projektet initierades hösten 1994 med hjälp av ett planeringsanslag från *Riksbankens Jubileumsfond*. Projektet bedrivs sedan 1995 med ekonomiskt stöd från Riksbankens Jubileumsfond (huvudansvarig Jörgen Hermansson), *Arbetslivsfonden* (PerOla Öberg) och *Kommunikationsforskningsberedningen* (Torsten Svensson).

I PISA:s rapportserie publiceras projektets arbetspapper och vissa mindre delrapporter. Som brukligt är i vetenskapliga sammanhang är författarna till de enskilda rapporterna själva ansvariga för innehållet.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING, BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING	1
1.1 INLEDNING	1
1.2 TIDIGARE FORSKNING	2
2. SYFTE, MATERIAL, METOD OCH GENOMFÖRANDE	5
2.1 SYFTE	5
2.2 METOD OCH MATERIAL	5
2.2.1 Genomslagskraft.....	6
2.2.2 I vilka medier väcker artiklarna störst uppseende?	7
2.2.3 På vilket sätt följs debattartiklarna upp?	7
2.2.4 Vilken typ av debattartiklar får störst uppmärksamhet?	8
2.3 GENERALISERBARHET.....	10
2.4 RELIABILITET	10
2.5 VALIDITET	10
2.6 GENOMFÖRANDE.....	11
3. MASSMEDIER OCH OPINIONSILDNING	12
3.1 DEMOKRATI OCH MEDBORGARSTYRELSE	12
3.2 MAKT OCH MEDIA.....	13
3.3 PÅVERKAR MEDIAS INNEHÅLL?	14
3.4 MASSMEDIIDEOLOGIER	15
4. DET OFFENTLIGA RUMMET	17
4.1 DEN BORGERLIGA OFFENTLIGHETEN	17
4.2 KONTROLL ÖVER DAGORDNINGEN.....	18
4.3 MASSMEDIAS UPPGIFTER.....	18
5. RESULTAT AV UNDERSÖKNINGEN	20
5.1 KAMPEN OM UPPMÄRKSAMHET	20
5.2 PRESENTATION AV RESULTATEN.....	20
5.3 VILKEN GENOMSLAGSKRAFT HAR DE DEBATTARTIKLAR SOM PUBLICERAS PÅ DN DEBATT OCH BRÄNNPUNKT?	21
5.4 I VILKA MEDIER VÄCKER DEBATTARTIKLARNA STÖRST UPPSEENDE?.....	25
5.5 PÅ VILKET SÄTT FÖLJS DEBATTARTIKLARNA UPP?.....	27
5.6 VILKEN TYP AV DEBATTARTIKLAR FÅR STÖRST UPPMÄRKSAMHET?	29
6. SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER.....	35
6.1 VILKEN GENOMSLAGSKRAFT HAR DE DEBATTARTIKLAR SOM PUBLICERAS PÅ DN DEBATT OCH BRÄNNPUNKT?	35
6.2 I VILKA MEDIER VÄCKER DEBATTARTIKLARNA STÖRST UPPSEENDE?.....	37
6.3 PÅ VILKET SÄTT FÖLJS DEBATTARTIKLARNA UPP?.....	37
6.4 VILKEN TYP AV DEBATTARTIKLAR FÅR STÖRST UPPMÄRKSAMHET?	37
6.5 VILKEN BETYDELSE HAR DEBATTFORUMEN FÖR SAMHÄLLSDEBATTEN?	38
REFERENSER	41
BILAGOR.....	42
BILAGA 1. TIDNINGARNAS POLITISKA BETECKNING	42
BILAGA 2. DEBATTINLÄGG.....	43
BILAGA 3. RADIOINSLAG.....	49
BILAGA 4. TV-INSLAG	50
BILAGA 5. RADIOINSLAG — DN-DEBATT	51
BILAGA 6. TV-INSLAG — DN-DEBATT	52
BILAGA 7. TIDNINGSARTIKLAR, 24 NOVEMBER—30 NOVEMBER.....	53
BILAGA 8. TIDNINGSARTIKLAR, 1 DECEMBER—7 DECEMBER	54
BILAGA 9. TIDNINGSARTIKLAR, 8 DECEMBER—14 DECEMBER	55
BILAGA 10. TIDNINGSARTIKLAR, 15 DECEMBER—21 DECEMBER	56

1. Inledning, bakgrund och tidigare forskning

1.1 Inledning

I ett demokratiskt land som Sverige utövar medborgarna sitt inflytande och deltar aktivt i den politiska beslutsprocessen genom att var fjärde år gå till valurnorna och rösta. Fri åsiktsbildning och ett fungerande offentligt samtal tillhör grundpelarna i demokratin. Vi tar del av en offentlig debatt där en varierande flora av åsikter kommer till uttryck, där olika uppfattningar debatteras, och där olika förslag till problemlösningar presenteras. Därefter förväntas vi fatta våra beslut.

En stor del av människors information kommer från medierna. Härmed vilar ett stort ansvar på medierna, som har en beskrivningsmakt då de genom sitt urval presenterar bilder av verkligheten som de anser angelägna att publicera. Pluralism i massmedia är viktigt i den moderna demokratin för att alla människor skall ha samma möjligheter att bilda sig en egen genomtänkt uppfattning.

För att kunna uppfylla det grundläggande demokratiska värdet fri åsiktsbildning måste medierna förse medborgarna med sådan information att de fritt och självständigt kan ta ställning i olika samhällsfrågor. Ingen part ska kunna dominera opinionsbildningen. Om stridande uppfattningar och debatter mellan olika intressen presenteras är det lättare för medborgarna att väga olika argument mot varandra.

Fri åsiktsbildning innebär också att medborgarna har möjlighet att diskutera och debattera sina åsikter, och för att kunna göra det krävs ett offentligt rum. Det offentliga rummet borde vara öppet för alla och alla borde ha lika möjligheter att komma till tals. Men undersökningar har visat att till exempel makt, kön och resurser i stor utsträckning påverkar vilka som har tillträde till det offentliga rummet. Undersökningarna pekar på att den offentliga debatten är resultatet av en filtreringsprocess, och att det politiska systemet är beroende av vilka händelser som massmedia väljer att aktualisera.¹

Dagens Nyheters debattsida har diskuterats flitigt de senaste åren. Det har riktats kritik mot att debattsidan har en så stark påverkan på den politiska dagordningen och debatten i Sverige. DN Debatt anger tonen för andra nyhetsredaktioner och inte minst ledaravdelningarna på landets tidningar, brukar det heta. De ämnen som DN Debatt prioriterar slår igenom i andra medier - och påverkar därmed opinionen. Många tycker att debattsidan har nått en *för* betydelsefull position och att det är DN Debatt som sätter agendan för debatten i Sverige. Stig Hadenius, professor i journalistik, skriver själv på DN Debatt: "DN Debatt och möjligen Brännpunkt har blivit nästan det enda torget där man kan vara säker på att verkligen nå ut till makthavare och befolkning. Ingen politiker kommer tydligen längre på tanken att göra ett utspel i en riksdagsdebatt. Inget statsråd använder längre tal vid

¹ Petersson, Olof, Carlberg, Ingrid; Makten över tanken, 1990, kap 9

invigningar eller partimöten för att introducera något nytt.“.² Han anser det vara en fara för demokratin att riksdagsmän, fackliga företrädare och företrädare för näringslivet föredrar att skriva på DN Debatt istället för att presentera nyheterna eller åsikterna i ett annat forum.

1.2 Tidigare forskning

I maktutredningens undersökning³ som gjordes 1985-1990 kartlades journalisternas och informatörernas roller i informations- och opinionsförmedlingen. Utredningen pekade på att Sverige har en förhållandevis snäv debattmiljö, och att offentligheten rymmer endast ett begränsat antal ämnen och aktörer. Några få frågor uppmärksammas och många problem hamnar i skymundan. Enligt maktutredningen beror detta dels på anpassningen mellan olika mediainstitutioner och dels på medias kollektiva dominans i samhällsdebatten. Men det beror också på att “massmedia fungerar som det offentliga samtalets grindvakt“.⁴ På tidningarnas debattsidor blir denna grindvaktsfunktion extra tydlig eftersom redaktören avgör vem som ska få tillträde till debatten.

För att närmare studera konsekvenserna av grindvaktens urvalsmakt genomförde maktutredningen en undersökning av publicerade artiklar på Svenska Dagbladets och Dagens Nyheters debattsidor, Brännpunkt och DN Debatt, under året november 1988 - oktober 1989. Under november månad 1989 fick utredningen tillgång till kopior av de opublicerade debattinläggen som sänts in till DN Debatt. Detta gav möjlighet till en analys och jämförelse mellan publicerat och opublicerat material på DN Debatt november 1989. För ett par år sedan följdes denna undersökning upp i en C-uppsats, författad av en student vid den statsvetenskapliga institutionen i Uppsala.⁵ En del av syftet var att jämföra de båda undersökningarna för att se om debatten har förändrats sedan 1989. Det visade sig att debattklimatet inte har förändrats nämnvärt under dessa år. De båda undersökningarna pekar på att DN Debatt har utvecklats till en betydelsefull arena för den svenska debatten och att många av de publicerade artiklarna har en stor genomslagskraft i andra medier.⁶

Dessa fakta hade jag som bakgrund då jag skrev min C-uppsats, våren 1997.⁷ Jag beslutade mig för att göra en undersökning av de artiklar som publiceras på DN Debatt för att se om de verkligen är inledningen på debatter som förs i andra medier. Om de i praktiken når ut till fler än dem som bara läser tidningen. Alla redaktioner bläddrar igenom Dagens Nyheter på morgonen, och ofta snurrar en DN Debatt-artikel runt i många andra medier, brukar det

² Hadenius, Stig; artikel i Dagens Nyheter, 1995-10-06

³ Petersson, Carlberg, s 176-178

⁴ Petersson, Carlberg, s 176-178

⁵ Lindström, Marie; DN Debatt. En undersökning av representativitet och urvalsprinciper på DN Debatt november 1995

⁶ Petersson, Carlberg, s 178-187, Lindström, s 28-30

⁷ Wahlgren, Anna; DN Debatt. En studie i DN Debatts genomslagskraft i andra medier under en vecka våren 1997

heta. Min studie handlade just om denna spridningseffekt. Jag följde upp en veckas debattartiklar för att se vad som hände med dem sedan.

Jag kom fram till att DN Debatt är en betydelsefull arena med ett genomslag i andra medier. Att Dagens Nyheter då och då agerar "debattväckare", det vill säga den väcker debatter som har en genomslagskraft i andra medier. Men majoriteten av de debattinlägg som publiceras i Dagens Nyheter uppmärksammas inte alls i andra medier. I min undersökning svarade ett debattinlägg av tio för 98 procent av den sammanlagda genomslagskraften. Det var en artikel undertecknad 101, eller om de nu var 102, direktörer, som kritiserade den socialdemokratiska regeringen på just DN Debatt.⁸

Det ligger i sakens natur att denna massunderskrift skulle uppmärksammas i hög grad. Direktörerna hade nått ut med sitt budskap oavsett om DN Debatt hade funnits eller ej. Men det spetsade till min uppsats att direktörerna levererade sin dom just den här söndagen. Eftersom direktörsdebatten fick ett sådant genomslag i media är det ett illustrativt och tydligt exempel på hur inlägg publicerade på DN Debatt "sprider sig". På samma gång kan resultatet vara mycket missvisande. Det är exceptionellt att ett debattinlägg uppmärksammas på det här viset. Direktörernas åsikter ältades i veckor, och jag som hade för avsikt att följa debatterna tills de klingade av var tvungen att välja ett datum då jag skulle bryta undersökningen. Jag har noterat att det fortfarande - nästan ett år senare - hänvisas till de 101 direktörerna på tidningarnas ledarsidor.

En artikel som publiceras på DN Debatt är alltså inte automatiskt en opinionsbildare, även om den har goda förutsättningar att vara det, eftersom det som publiceras där betraktas som "exklusivt" material. Varje inlägg på DN Debatt sätter inte agendan för debatten i Sverige, varje inlägg styr inte nyhetsflödet under en dag, utan artikeln måste passera viktiga slussar eller "gates" för att nå vidare ut i andra medier.⁹

Vid ventileringen av C-uppsats riktades det kritik mot den begränsade undersökningsperioden. Man ifrågasatte - med fog! - vad det egentligen kunde dras för slutsatser av ett så begränsat material som en veckas debatter. Själv motiverade jag den korta undersökningsperioden så här: "Studien är begränsad till en slumpmässigt vald vecka under våren 1997. Ur statistisk synvinkel är en vecka en knapp undersökningstid. Men jag har föredragit att begränsa tiden och studera effekterna i så många medier som möjligt, istället för tvärtom - studera färre medier men under längre tid. Materialet skulle bli ohanterligt och uppgiften för omfattande att försöka kombinera de båda kraven."

I den här D-uppsatsen¹⁰ har jag försökt att kombinera de båda kraven. Jag har följt upp debattinlägg från både Dagens Nyheter DN Debatt och Svenska Dagbladets Brännpunkt, under en månads tid. Undersökningen har både likheter och olikheter med den förra. En del

⁸ Wahlgren, s 27

⁹ Wahlgren, s 27

¹⁰ Vissa mindre ändringar har gjorts i uppsatsen sedan den ventilerades vid den statsvetenskapliga institutionen i Uppsala i juni 1998.

utförs på likadant sätt för att kunna göra relevanta jämförelser, men mycket kommer att vara nytt. Materialet till denna uppsats ger helt andra möjligheter till analys än det förra. Det är samma slags undersökning som ligger till grund för uppsatsen, men syftet är delvis ett annat. I stort kan man säga att jag har vänt på perspektivet. Det som i förra uppsatsen var den överordnade diskussionen, det vill säga vad en redaktions genomslagskraft har för betydelse för samhällsdebatten, har i den här uppsatsen satts i fokus. För att kunna besvara den frågan har jag satt upp ett antal delfrågor.

2. Syfte, material, metod och genomförande

2.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka vilken betydelse debattforumen i de två största rikstäckande morgontidningarna i Sverige - Dagens Nyheter respektive Svenska Dagbladet - har för samhällsdebatten.

Syftet är omfattande, och för att fullgöra syftet finns det behov av att konkretisera i delfrågor:

- *Vilken genomslagskraft hade de debattartiklar som publicerades på DN Debatt och Brännpunkt under en slumpvist vald månad under hösten 1997 i ett antal andra medier?*
- *I vilka medier väcker debattartiklarna störst uppseende? Radio, tv eller press? I huvudstaden eller på landsorten?*
- *På vilket sätt följs debattartiklarna upp? I till exempel morgonekot eller i Aktuellt 21-sändning? I till exempel en tidningsnotis eller i en ledare?*
- *Vilken typ av debattartiklar får störst uppmärksamhet? Spelar författare och innehåll någon roll?*

Uttryckt med hjälp av ett mer tekniskt språkbruk betyder det att den beroende variabeln är **genomslagskraft**, vilket mäts på flera olika sätt, och de tre oberoende variablerna är:

1. **Författare** - Påverkar artikelförfattaren genomslagskraften?
2. **Innehåll** - Avgör innehållet vilka artiklar som följs upp?
3. **Forum** - Har det forum, Svenska Dagbladet eller Dagens Nyheter, som artiklarna publiceras i någon betydelse för huruvida andra redaktioner nappar på dem?

2.2 Metod och material

Jag har valt DN Debatt som studieobjekt därför att Dagens Nyheter är Sveriges största morgontidning, materialet som publiceras på DN Debatt sägs vara opinionsbildande, och det är just detta debattforum som har varit föremål för omfattande diskussioner de senaste åren. Jag valde Svenska Dagbladets debattsida Brännpunkt som ett andra studieobjekt för att det är intressant att jämföra de båda debattsidorna och deras respektive genomslagskraft med varandra. Dagens Nyheter kallar sig oberoende, och Svenska Dagbladet obunden moderat.

Studien är förlagd till fyra slumpmässigt valda veckor under hösten 1997. Under den valda undersökningsperioden - måndagen den 24 november till fredagen den 19 december - publicerades 42 debattinlägg på DN Debatt. Under samma period publicerades 37 debatter på Svenska Dagbladets Brännpunkt. Under lördagar och söndagar publiceras inga debatter i

Svenska Dagbladet, till skillnad mot den varje dag återkommande debattsidan i konkurrenttidningen. Ofta publiceras två debatter varje dag i de båda tidningarna - en huvuddebatt, och en replik eller annan kortare text. Alla sorters debatter har inkluderats i undersökningen. Bilaga 2 är en innehållsförteckning av samtliga debatter i de båda dagstidningarna.

2.2.1 Genomslagskraft

De 79 debatterna har jag följt upp i 27 tidningar, fem radioprogram och sex TV-program. Radio- och TV-programmen har jag bevakat i 27 dagar och tidningarna i 28 dagar. Tanken var att jag skulle följa de olika debatterna tills de klingade av. När inte någon särskild debatt uppmärksammades denna fjärde adventshelg 1997 valde jag att bryta undersökningen.

Jag har listat samtliga artiklar från DN Debatt för att illustrera genomslagskraften i dem. Eftersom det visade sig att debattinläggen i Svenska Dagbladets Brännpunkt följdes upp i en mycket ringa utsträckning - endast två debatter har kommenterats vid vardera ett tillfälle - har jag inte tagit upp utrymme genom att göra samma uppställningar och uträkningar för dem.

Jag lyssnade på radioprogrammen Morgoneko (7.00 - 7.30), Studio Ett, morgonupplagan (8.10 - 9.00), Luncheko (12.30 - 12.55), Tidningskrönika (12.55 - 13.00) och Dagens Eko kvart i fem (16.45 - 17.00). Samtliga program sänds i P1. För varje undersökningssdag har jag ställt antalet inslag som bottnar i DN Debatt i proportion till det sammanlagda antalet inslag. En likadan sammanställning har gjorts för varje enskilt program. Om en debatt har refererats i ett inslag har jag även markerat när i programmet, i förhållande till de andra inslagen, som det sändes. 1/16, 3 talar alltså om att ett av 16 inslag bottnade i en DN Debatt-artikel och att inslaget var det tredje i ordningen.

Jag tittade på en nyhetssändning vardera i TV-programmen Rapport morgon (SVT 2) och Nyhetsmorgon (TV 4), och dessutom bevakades Aktuellt (18.00 - 18.15, SVT 2), Nyheterna (18.30 - 19.00, TV 4), Rapport (19.30 - 20.00, SVT 2), och Aktuellt (21.00 - 21.30, SVT 1). Jag har också, liksom vid radioinspelningarna, räknat antalet inslag per dag som härrör från DN Debatt, det sammanlagda antalet inslag som bottnar i DN Debatt och det sammanlagda antalet inslag i varje program som har sitt ursprung i DN Debatt.

Jag har studerat nio tidningar i kategorin storstadspress och 18 tidningar i kategorin landsortspress. De tidningar som utkommer i Stockholm, Göteborg och Malmö, samt de rikstäckande tidningarna räknas som stortadspress. Övriga tidningar räknas som landsortspress. Det är ett empiriskt faktum att de flesta landsortstidningar inte utkommer på söndagar, jag har ändå valt att ha med den dagen i min undersökning. I tabellerna har jag markerat med ett streck de dagar publikationen inte utkommer. Jag har valt tidningar med olika politisk inriktning (se bilaga 1), samt försökt att få en geografisk spridning. De politiska beteckningarna grundar sig på uppgifter från Pressarkivet i Uppsala. Beträffande de liberala

tidningarna har beteckningen "fp / lib" valts på grund av svårigheten att skilja ut dem som är enbart liberala från dem som även är knutna till folkpartiet, enligt Pressarkivet.

Ett av delsyftena är alltså att undersöka vilken *genomslagskraft* de artiklar som publiceras på DN Debatt och Brännpunkt under en slumpvist vald månad hösten 1997 hade i ett antal andra medier. Med *genomslagskraft* avser jag här varje typ av artikel / inslag som bottnar i ett debattinlägg på DN Debatt. Låt mig illustrera med ett exempel: Under en vecka under våren 1997 kom den allmänna svenska debatten till stor del att handla om energiuppgörelsen. Den dominerade i radio- och TV-sändningar, och det skrevs friskt om den både på nyhetsplats och på tidningarnas ledar- och debattsidor. Denna debatt hade inte DN Debatt initierat. Däremot skrevs flera viktiga debattartiklar på DN Debatt om detta ämne. Det är när man tydligt kan se hänvisningar eller uppföljningsartiklar i andra medier till dessa debattinlägg, som jag räknar en "träff", ett genomslag. Under exempelveckan refererade tidningarna till debattartiklarna på många olika sätt. Man citerade partier ur artiklarna i den egna publikationens tidningskrönika, man hänvisade till debattinläggen i den egna ledaren, och man skrev om debatterna i artiklar på nyhetsplats, etcetera. Alla typer av referenser har tagits med i min undersökning.¹¹

När jag inledde undersökningen till min C-uppsats hade jag en farhåga att det skulle vara svårt att avgöra vilka programinslag respektive artiklar som verkligen har sitt ursprung i en debattartikel publicerad på DN Debatt. Min avsikt var därför att indela allt material i ett maxi-mini-intervall (med åtminstone ett tregradsbelägg), med hänvisningar till DN Debatt. "Misstänker att artikeln / inslaget har en utgångspunkt i DN Debatt" skulle kunna vara lägst på skalan och "Med all säkerhet bottnar artikeln / inslaget i DN Debatt" i den andra änden. Nu visade det sig inte vara något problem att avgöra huruvida artikeln / inslaget var en reaktion på ett debattinlägg. Det framstod så tydligt om så var fallet att jag aldrig brydde mig om att göra denna klassificering. Det samma gäller för debattsidan Brännpunkt.

2.2.2 I vilka medier väcker artiklarna störst uppseende?

Landsortstidningar har jämförts med storstadspress. Och i den mån det är möjligt har genomslagskraften i de olika medierna press, radio och tv jämförts.

2.2.3 På vilket sätt följs debattartiklarna upp?

Debattartiklarna följs upp på olika vis i andra tidningar. Ibland nämns artikeln i en mindre notis, och ibland kommenteras den på ledarplats. Det är av betydelse för uppmärksamheten vilken slags respons debattartiklarna genererar, och därför har de indelats i olika kategorier. Jag har använt mig av samma kategorisering som i min förra uppsats. Den här gången visade det sig dock att indelningen var för detaljerad. Det hade varit fullt tillräckligt med en grövre

¹¹ Wahlgren, s 13

indelning, eftersom vissa kategorier - "Krönika" och "Dagens citat / bild" - aldrig användes. Jag valde ändå att ha med dem i undersökningen. Dels för att kunna göra jämförelser med den första undersökningen, och dels för att det kanske säger något att de mer "lättssamma" kategorierna inte användes för att kommentera andra debatter än direktörsdebatten.

Den här indelningen har gjorts:

- 1 = Notis
- 2 = Nyhetsartikel
- 3 = Debattartikel
- 4 = Ledare
- 5 = Annan artikel publicerad på ledarsidan
- 6 = Pressklipp från andra tidningar
- 7 = Dagens citat / bild
- 8 = Krönika

Jag har även studerat varje radio- och tv-program för sig. Vilka redaktioner inom ett medium nappar oftast på morgontidningarnas debattartiklar - Morgonekot, Studio Ett, eller någon annan redaktion? En sammanställning av det sammanlagda antalet inslag i varje radio- och tv-program har gjorts.

2.2.4 Vilken typ av debattartiklar får störst uppmärksamhet?

Den beroende variabeln är genomslagskraft. De oberoende variabler som jag använder mig av för att besvara frågan är:

1. Författare

Artikelförfattarna har klassificerats efter sin position: Forskare / vetenskapsman, Företrädare för en organisation, Företrädare för ett fackförbund, Företrädare för näringslivet, Företrädare för statlig myndighet, Massunderskrift (då fler än sex personer har skrivit under artikeln), Politiker, Politisk tjänsteman och Övriga.

Den hade kunnat göras betydligt mer avancerad där man även tar hänsyn exempelvis till organisationstillhörighet och partitillhörighet. Jag anser dock att mitt material är för begränsat för en sådan indelning. Det skulle i praktiken eventuellt innebära att endast en artikel hamnar under vissa kategorier. Generaliserbarheten och överskådligheten går därmed förlorad.

Idén till att närmare kartlägga författarna fick jag när jag studerade materialet i min C-uppsats. Att skrivelsen av de 101 direktörerna väckte ett stort uppseende var kanske inte så förvånande, men det skall noteras att de tre debattinlägg av tre olika statsråd som publicerades under veckan inte fick någon som helst uppmärksamhet. Jag skrev i uppsatsen: "Om några

direktörer författar ett upprop på DN Debatt dominerar det i medierna i veckor, men om politiker skriver om EMU eller mediakoncentration i samma forum struntar man uppenbarligen i det.¹²

Jag har dessutom delat in författarna efter könstillhörighet; Kvinna / kvinnor - författare, Man / Män - författare, samt Författare av båda könen.

2. Innehåll

Debattartiklarna klassificeras efter sitt innehåll. De olika ämnesområdena är: Allmänpolitik, Arbetsmarknad, Bostad och byggnad, Ekonomi, Europeiskt, Forskning, Försvar och säkerhet, Industri och näringsliv, Internationellt (utom Europafrågor), Invandring, Juridik, Kommunikation, Miljö och energi, Utbildning och skola, och slutligen Vård och omsorg.¹³

Det har ibland varit svårt att kategorisera vissa artiklar. Många av dem skulle passa väl in under flera rubriker, till exempel under både allmänpolitik och ekonomi, eller under ekonomi och industri och näringsliv. Jag tycker dock - efter genomläsning av varje debattartikel - att klassificeringen har blivit rättvis och logisk.

Det hade även varit intressant att göra en djupare analys av innehållets betydelse för genomslagskraften. Det är ju inte bara innehållet i sig som styr, utan även sättet det är skrivet på. Alltså både *vad* som är skrivet, och *hur* det är skrivet påverkar, kan vi utgå ifrån. Men det är svårt att undersöka hur debattartikelns utformning påverkar genomslagskraften. Ett tag funderade jag på att utgå från följande bedömningskriterier:

- a. debatterar ett redan aktuellt ämne / debatterar ett nytt ämne
- b. traditionell vinkel / spektakulär vinkel
- c. politisk vinkel / ingen politisk vinkel
- d. provocerande / tillspetsad

Det är komplicerat att göra denna klassificering - hur man än bär sig åt blir bedömningen subjektiv. Jag har därför valt bort detta moment, trots att jag är säker på att det hade varit av intresse.

3. Forum

Svenska Dagbladet eller Dagens Nyheter. Är det forum som artikeln presenteras i av vikt för genomslagskraften? Min arbetshypotes har varit att Dagens Nyheters debattsida till viss del initierar debatter i Sverige, till skillnad mot Svenska Dagbladets Brännpunkt som gör det i betydligt mindre utsträckning.

¹² Wahlgren, s 27

¹³ Maktutredningens klassificering efter ämnesområden har delvis legat till grund för min indelning. Petersson, Carlberg, s 181.

2.3 *Generaliserbarhet*

Det är ett problem att jag inte kan vara säker på materialets representativitet. Problemet har närmast att göra med valet av mätperiod. En statistiskt sett bättre metod hade varit att slumpmässigt välja cirka trettio dagar under året och därefter följa de debatter som genererades av dessa. Detta hade emellertid varit praktiskt mycket omständigt. Min undersökningsperiod är, ur statistisk synvinkel, lång och det är sannolikt att man därmed ändå uppnår ett bra snitt över debattinläggen. Till en viss gräns anser jag därför att det är möjligt att dra slutsatser utöver det material som har använts i undersökningen. Men det görs med försiktighet - ibland är undergrupperna många och antalet enheter få - och då är det naturligtvis svårt att dra några allmänna slutsatser.

2.4 *Reliabilitet*

En kvantitativ undersökning av det här slaget med många mätningar och därmed många siffror att hålla reda på medför vissa reliabilitetsproblem. Jag kan inte helt utesluta att jag ibland mäter fel. Kanske missar jag en uppföljningsartikel då jag varje dag bläddrar igenom det knappa 30-talet tidningar på pressarkivet. Kanske uppmärksammar jag inte ett inslag som relaterar till exempelvis Svenska Dagbladets Brännpunkt då jag lyssnar på ekot tidigt en tisdagsmorgon. Eller kanske räknar jag någon gång fel då till exempel antalet notiser ska sammanställas. Detta betyder alltså att även om jag genomför mätoperationen på exakt samma sätt varje gång kan jag inte vara säker på att få samma resultat.¹⁴ Av den anledningen, och också för att underlaget inte är särskilt stort, bör man inte stirra sig blind på differenser i tiondels procent. Min avsikt har i första hand varit att dokumentera mönster och samband. I flera tabeller har jag många undergrupper med få eller inga artiklar i varje. Dessa siffror måste givetvis också bedömas med stor försiktighet och snarast ses som exempel. Uppgifterna har ändå redovisats för fullständighetens skull.

2.5 *Validitet*

Vad gäller validiteten - det vill säga om en mätning mäter det vi teoretiskt avser att mäta - finns det också saker att invända. Problemet är inte ovanligt inom samhällsvetenskapen, eftersom vi ofta undersöker saker som inte direkt kan observeras. Min undersökning är i grund och botten en studie i demokrati. Det är en ytterst abstrakt företeelse som måste observeras indirekt.¹⁵ Man kan naturligtvis ifrågasätta vad studier i genomslagskraft hos vissa debattforum har att säga om debattklimat, makt och media, och demokrati i stort. Det är ett komplext och än så länge ett relativt outforskat ämne att fastställa vilket inflytande massmedia har på samhällsutveckling och beslutsfattande. Ett av skälen till att det finns

¹⁴ Assarsson Jan och Svensson Torsten; En introduktion till statsvetenskaplig metod, 1995, s 36-37

¹⁵ Assarsson, Svensson, s 36-37

relativt få systematiska studier är troligtvis de metodmässiga och forskningspraktiska svårigheter som sådana undersökningar innebär. Ett problem som den här typen av undersökningar brottas med är att fastställa vilken vikt som opinionsbildning egentligen har haft. Ett annat problem är att kunna bestämma massmedias egentliga betydelse inom området för opinionsbildande faktorer.

2.6 *Genomförande*

Efter det här inledande - och relativt långa - kapitlet kommer uppsatsens disposition se ut enligt följande: Jag inleder med en teoretisk del (kapitel 3 och 4) där jag diskuterar runt begrepp som demokrati och medborgarstyre, fri åsiktsbildning och opinionsbildning. Jag skriver dessutom om det offentliga rummet, och kommer att behandla ämnen som kontroll över dagordningen och den borgerliga offentligheten. I kapitel fem presenteras direkt resultaten av undersökningen, eftersom jag redan i inledningskapitlet har redogjort för undersökningens uppläggning. Jag väver in kommentarer, hänvisningar till teoriavsnitt, jämförelser med tidigare forskning - och till viss del även slutsatser - i resultatavsnittet. Slutsatserna presenteras också för sig i ett avslutande kapitel (6) tillsammans med en övergripande diskussion om forumens betydelse för samhällsdebatten. Men jag avser att inte fokusera på detaljer såsom "hur många gånger ekot hänvisade till DN Debatt i sina sändningar" i slutdiskussionen.

3. Massmedier och opinionsbildning

I kapitel tre och fyra kommer jag att presentera några för denna studie centrala teoretiska perspektiv och begrepp. Syftet med de teoretiska kapitlen är dels att klargöra utgångspunkten för de empiriska studierna, och dels att föra fram perspektiv och begrepp som jag tror kan berika diskussionerna kring makt och media. Som statsvetare, där det huvudsakliga analysområdet är politik, studerar man idéer, beteenden och institutioner som på olika sätt är relaterade till makt i ett samhälle. Hur makten formas och utövas är därmed av centralt intresse, och därför är uppsatsen fokuserad på massmedier och opinionsbildning ur ett maktperspektiv.

3.1 Demokrati och medborgarstyrelse

Eftersom det här i grund och botten är en studie i demokrati, och slutsatserna i hög grad kommer att vara beroende av hur begreppet närmare definieras, är det på sin plats med en definition. Det finns nästan lika många definitioner av demokrati som det finns personer som forskar om det. Vanligt är att man säger att demokrati är ett styrelseskick som uppfyller följande tre kriterier:

1. En verklig konkurrens mellan individer och organiserade grupper (särskilt politiska partier) om samtliga politiska maktpositioner i ett samhälle.
2. Ett omfattande politiskt deltagande genom regelbundna val med allmän och lika rösträtt.
3. Ett stort mått av medborgerliga fri- och rättigheter, framför allt yttrandefrihet, pressfrihet och organisationsfrihet.¹⁶

Fria massmedier och en fri opinionsbildning är alltså en förutsättning för demokrati enligt demokratiteorin. Utgångspunkten i den här uppsatsen är att makten över tanken ska ligga hos individen själv. Autonom opinionsbildning förutsätter egna tankar över anammade idéer. Kravet på kritisk reflektion och debatt gäller både enskilda medborgare och kollektiva institutioner.¹⁷ Om fri opinionsbildning är nödvändigt för demokratin, är massmedier i praktiken en nödvändighet för att fri opinionsbildning ska äga rum. Kent Asp, professor i journalistik, hävdar att mediernas övergripande mål är att främja en fri opinionsbildning. "I en demokrati bör medierna verka för folkmeningens förverkligande genom att bidra till en fri åsiktsbildning i samhället."¹⁸ Mera konkret - medierna ska förse medborgarna med sådan

¹⁶ Sjölin, Mats; Massmedier och opinionsbildning, s 151; ur Den moderna demokratins problem, Sennerstedt, Anders och Jerneck, Magnus, (red), 1994.

¹⁷ Petersson, Carlberg, s 9

¹⁸ Asp, Kent; Medierna och folkstyrelsen, s 16; ur antologin Studier i medielandskapet, Severinsson, Ronny (red), 1995

information att de fritt och självständigt kan ta ställning i olika samhällsfrågor. Förutsättningarna för autonoma ställningstaganden är mångfald och kunskap. Ingen part ska kunna dominera opinionsbildningen. Stridande uppfattningar och en debatt mellan olika intressen gör det lättare för medborgarna att väga olika argument mot varandra. Men endast när man har resurser att genomskåda avsändarens åsikter och argument och om man känner till propagandans vanligaste knep har man en möjlighet att självständigt bilda sig en uppfattning.¹⁹

3.2 Makt och media

I hela människans historia har det funnits ett dubbelsidigt nyhetsbehov. Då människor träffades vid marknader och på mässor för att sälja varor och byta produkter passade man också på att byta information. Befolkningen fick sitt behov av spännande historier tillfredsställt av kringresande handelsmän, hantverkare, och soldater. Men utbyggandet av kommunikationskanalerna har hela tiden varit förknippade med samhällets organisation och maktförhållanden. Det är ett intressant fenomen att lika starkt som kommunikationsbehovet har varit genom tiderna, lika häftigt har konflikter flammats upp mellan de folkliga intressena och maktens önskemål.

Inom samhällsvetenskapen brukar man säga att maktbegreppet har tre olika dimensioner.²⁰ Enligt denna indelning kan makt vara att ha inflytande över själva beslutsfattandet, att påverka vilka frågor som får plats respektive utestängs från dagordningen, och att styra de föreställningar, fakta och värderingar som ligger till grund för politiska beslut. Medias makt kan därmed sammanfattas så här: för det första har medierna makt att påverka människors uppfattningar, attityder och åsikter genom att dess innehåll på ett eller annat sätt har effekter på samhället.²¹ (I vilken utsträckning diskuteras i kapitel 3.3.) För det andra har medierna stora förutsättningar att påverka vilka som ska få tillträde till den massmediala arenan. För det tredje har medierna makt genom sin aktörsfunktion, genom sin rättighet att kommentera det som sägs på den egna arenan.

Petersson och Carlberg liknar denna maktutövning vid en teaterpjäs där media både är regissör och recensent.²² Till att börja med bestämmer media vad pjäsen ska handla om. Därefter besätter de rollerna. Vissa får ledande roller, andra får nöja sig med att verka som statister. Media driver på händelseutvecklingen i sitt eget tempo. Och de väljer när det är dags att sluta. Dessutom besitter de rätten att i efterhand recensera hela dramat på ledarplats eller i till exempel en krönika. Liksom skolan, kyrkan och domstolar vid olika tillfällen under

¹⁹ Petersson, Carlberg, s 9

²⁰ Ekström, Mats; Nohrstedt Stig Arne; s 284, ur: Journalistikens etiska problem.

²¹ Petersson, Carlberg, s 10-15

²² Petersson, Carlberg, 38-42

historien innehaft makten att utdöma moraliskt (och juridiskt) ansvar, har media makt att fördela skuld.

Massmedieforskare anser vanligtvis att politiken har “medialiserats”, det vill säga att den har anpassat sig till mediernas “logik”. Politikerna har anpassat sig efter de krav som massmedierna ställer i sin bevakning av den politiska sfären. En politik som tidigare baserade sig på långsiktigt opinionsarbete inom partier, organisationer och folkrörelser formas numera av utspel riktade mot medierna, och som är anpassade efter deras krav på sensation och slagkraft. Politiken går ut på att synas i medierna, och opinionsbildningsmakten har över tid förskjutits till mediernas fördel. I det “medievridda” samhället ökar tempot i politiken och opinionsläget växlar snabbt.²³

3.3 *Påverkar medias innehåll?*

Opinionsbildning spelar en central roll i de demokratiska politiska systemen. Det har sagts att opinionsbildning handlar om förbindelsen mellan “världen utanför och bilderna inne i våra huvuden”.²⁴ Opinionsbildning är alltså en slags process där åsikter och värderingar formas hos individen. I studier av politiska beslutsprocesser är frågan om opinionsbildningsmakt central. Här formas folkmajoriteter för och emot politiska handlingslinjer, och massmedia spelar en stor roll.

I början av 1900-talet föreställde sig forskarna publiken som lättpåverkad och passiv, och att medierna direkt påverkade den enskildes åsikter. Denna åskådning brukar ofta betecknas som “the magic bullet theory”, eller “injektionsnålsmodellen”.²⁵ Efter hand har forskningen alltmer inriktats på publikens selektivitet och på deras aktiva användning av innehållet i medierna. Från mitten av 40-talet till 70-talet talade man om de “maktlösa medierna”. I början av 70-talet uppstod en reaktion mot den uppfattningen. Man kritiserade effektforskningens inriktning på kortsiktiga attitydförändringar, och började intressera sig för långsiktiga mediaeffekter.

År 1973 lanserade den tyska medieforskaren Elisabeth Noelle-Neumann en uppsats “Return to the concept of powerful media”. “Maktlösa medier” blev nu “mäktiga massmedier”. Noelle-Neumann är kanske mest känd för sin teori om tystnadsspiralen, som utgår från att människor vill undvika social isolering. Vi anpassar våra åsikter och handlingar till vad vi uppfattar som de rådande stämningarna i samhället då vi själva är osäkra på våra personliga preferenser. Teorin om tystnadsspiralen innebär att massmedierna bidrar till att forma den allmänna opinionen.²⁶

²³ Petersson, Carlberg, s 226-228, Sjölin, s 168

²⁴ Petersson, Carlberg, s 8

²⁵ Hadenius, Stig; Weibull, Lennart; Massmedier. En bok om press, radio och tv; s 364

²⁶ Hadenius, Weibull, s 382-383

Under senare år har man framför allt inom receptionsforskningen poängterat att det är mottagaren som har makten över tolkningen och därmed makten över effekterna.²⁷ Man har i allt större utsträckning betonat mediernas indirekta betydelse och deras potentiella förutsättningar för politisk makt genom den så kallade dagordningsfunktionen. Enligt denna teori består mediernas makt i påverkan av vilka ämnen som ska tas upp till diskussion. Den handlar snarare om att medierna påverkar människors kännedom om politiska företeelser. Opinionsbildningen ligger inte i att de bestämmer vilka åsikter väljarna ska ha, utan vilka politiska frågor väljarna ska ha åsikter om.

Medierna låter vissa aktörer komma till tals, men inte andra. De uppmärksammar vissa frågor, men inte andra. Ett centralt problem i denna teori är huruvida det är mediernas dagordning som påverkar politikens dagordning, eller vice versa. Det skulle vara intressant att undersöka vilka ämnen som debatteras i riksdagen under en viss månad, och relatera dem till de frågor som media belyser under samma tid. Vad påverkar vad? Debatterar man helt andra ämnen i riksdagen än vad media tar upp? Eller genererar media-debatterna nya debattämnen i riksdagen? Det är intressanta frågor, men också omfattande, och ingenting som jag tänker beröra i den här uppsatsen.²⁸

3.4 Massmedieideologier

Nyhetsjournalistikens ideal är förankrade i olika ideologier. Enligt den så kallade frihetliga ideologin uppfattas de fria massmedierna som fundamentala för det demokratiska samhället.²⁹ Alla förhållanden som kan hindra fri opinionsbildning, och publicering av för allmänheten relevant information måste motverkas. Boken Om friheten av John Stuart Mill är kanske det mest kända uttrycket för denna ideologi. Enligt Mill bör massmedierna vara en mötesplats för alla slags idéer, där medborgarna ges möjlighet att fritt och självständigt bilda sig en uppfattning i både politiska och andra frågor.³⁰ Staten bör så långt som möjligt avhålla sig från att ingripa i detta idéernas flöde. Massmedierna bör alltså stå helt fria från de politiska beslutsfattarna och fungera som en "tredje statsmakt".

Enligt den sociala ansvarsideologin kan journalistikens frihet inte vara obegränsad. Journalisterna måste ta ansvar för att ge allmänheten en allsidig och balanserad information. Medierna har ett ansvar för samhället och medborgarna. Visserligen ska massmedierna vara självständiga, men det ska kunna ställas krav på att medierna ger en allsidig nyhetsförmedling och ger utrymme för en mångfald av åsikter och idéer. I dagens Sverige skulle man kunna säga att den sociala ansvarsideologin kombineras med den frihetliga ideologin. Den stora

²⁷ Hadenius, Weibull, s 383

²⁸ Undersökningar har dock gjorts om just detta. Se till exempel Hans Bergs Massmedia - folkföreträdare på frammarsch?; PISA-rapport; 1997

²⁹ Hadenius, Weibull, s 18

³⁰ Mill, John Stuart; Om friheten; s 23-63

skillnaden mellan dem är att i den sociala ansvarsideologin ses staten som gynnande, medan den i det senare fallet anses hämmande på mediernas verksamhet.³¹

På senare tid har det riktats kritik mot sådana här övergripande normativa teorier om medias samhällsroll. Forskare har ansett att de är föråldrade, och att de utgör en sammanblandning av existerande mediesystem, teorier om hur dessa mediesystem borde se ut, och en dominerande samhällsideologi. Trots det kan de traditionella massmedieideologierna fungera som idealtyper, och bör därför uppmärksammas i en uppsats av det här slaget.³²

³¹ Hadenius, Weibull, s 19

³² Sjölin, s 154

4. Det offentliga rummet

För att en fri opinionsbildning ska fungera i praktiken krävs ett offentligt rum där det är möjligt att diskutera och debattera. I hög grad är media det offentliga rummet; det är i tv, radio och tidningar som den offentliga dialogen medborgarna emellan sker.

Det offentliga rummet borde vara öppet för alla och alla borde ha samma möjligheter att göra sig hörda. Men verkligheten är långt ifrån idealet; makt och resurser påverkar i hög grad vilka som har tillträde till arenan. Och som kommer att visa sig i det här kapitlet är det massmedia som i hög utsträckning beslutar vilka som har tillträde till det offentliga rummet.

4.1 *Den borgerliga offentligheten*

Jürgen Habermas beskriver i sin bok *Borgerlig offentlighet* hur moderna massmedier har växt fram ur behovet av att sprida information. Ett forum är nödvändigt för att medborgarna ska kunna diskutera samhälleliga problem och förhållanden. En av Habermas viktigaste iakttagelser är att allmänhetens roll har förändrats markant under 1900-talet. Den tidigare kritiskt diskuterande offentligheten har ersatts av etablerade intresseorganisationer och organiserade privatintressen. Debatter förekommer fortfarande i olika medier och når ut till betydligt fler människor än tidigare, men publiken har passiviserats. Från att ha samlats till diskussion och aktivt debatterat olika frågor, sitter människorna isolerade hemma och konsumerar debatter på tv. Den allmänna opinionen utvecklas inte längre efter kritiskt resonering, utan produceras i allt större utsträckning av massmedierna.³³

“Den tidigare borgerliga modellen förutsatte att offentlig mening och allmän opinion verkligen formades av ett publikum som var verkligen församlat till diskussion. Den kritiska och diskuterande offentligheten har nu ersatts av fast rutiniserade kanaler för organiserade privatintressen. Etablerade intresseorganisationer och institutionaliserade masspartier inordnas i och växer samman med staten.”³⁴ Detta är beklagligt, enligt Habermas som fruktar att den tidigare kritiska publiciteten är alltmer en manipulativ publicitet. Han eftersträvar en återupprättelse av det offentliga och rationella samtalet. Så många som möjligt bör delta i den offentliga debatten, och därför måste kommunikationsformerna möjliggöra för individer att delta, och att göra deras medverkan betydelsefull.³⁵

³³ Habermas, Jürgen; *Borgerlig offentlighet*; 1984; Mats Dahlkvist förord i den andra svenska upplagan (1984) har till stor del väglett mig genom bokens centrala teman.

³⁴ Habermas, s xxiii

³⁵ Habermas, s xxii-xxiv

4.2 *Kontroll över dagordningen*

I nyhetsprocessen sker ständigt ett urval på olika nivåer. Endast en väldigt liten del av det material som kommer in till en redaktion utnyttjas. För de flesta nyhetsbyråer ligger nyttjandegraden på mindre än 10 procent, medan medierna beroende på olika omständigheter vanligen tar in en något större andel. Nyhetsströmmen kan alltså beskrivas som "trattformad", med en stor input till redaktionen och en liten output i den färdiga produkten. Den amerikanske psykologen Kurt Lewin lanserade begreppet "gate-keeper" (Maktutredningen använder den svenska benämningen grindvakt för samma fenomen.) för att förklara det urval som görs på redaktioner och nyhetsbyråer. Det strömmar in nyheter och enligt Lewin måste de passera genom en rad gates ("slussar") för att nå mottagaren. Varje gate innebär risker för nyheten; den kan förkortas, omarbetas, eller i värsta fall kasseras. Den person som har ansvaret för nyhetens behandling är en så kallad gate-keeper. Den offentliga debatten är alltså resultatet av en filtreringsprocess; det har gjorts ett urval av ämnen och teman.³⁶

Maktutredningens undersökningar har visat att kampen om makten i samhället till mångt och mycket handlar om kampen om uppmärksamhet, och att det finns ett intimt samband mellan makt och offentlighet. Offentligheten rymmer bara ett begränsat antal aktörer och antal frågor, och det är många som kämpar för att komma igenom slussarna, eller mer konkret; kämpar för att komma till tals på exempelvis DN Debatt. Följden av att uppmärksamma bara några få frågor åt gången blir att många andra ämnen hamnar i skymundan.³⁷

4.3 *Massmedias uppgifter*

Enligt Kent Asp, och med utgångspunkt från den skrivna författningen är det övergripande målet för massmedierna i den moderna demokratin att främja en fri åsiktsbildning i samhället. För att självständigt kunna ta ställning i olika samhällsfrågor har medborgarna behov av grundläggande information om samhället. Media har därför två huvuduppgifter; att förse medborgarna med denna information, och att granska olika makthavare (man brukar tala om medias ställning som "den tredje statsmakten"). I mediernas roll som förmedlare av information krävs en opartiskhet och att beskrivningen av verkligheten stämmer överens med hur det faktiskt ser ut - ett sanningsvärde. Asp ställer ytterligare tre kvalitetskrav på informationen vad det gäller informationstäthet, som innebär att den beslutsrelevanta informationen måste ha en viss frekvens, informationsbredd, som innebär att alla relevanta argument för och emot ett visst ställningstagande ska redovisas, och informationsdjup, som innebär att medborgarna självständigt ska kunna bedöma de fakta som argumenten grundar sig på och göra sig egna uppfattningar om argumentens hållbarhet.³⁸

³⁶ Habermas, s 272-275

³⁷ Petersson, Carlberg, s 159-160

³⁸ Asp, s 18-20

Vid sidan om informationsfunktionen och kritikerfunktionen skiljer den norska pressutredningen (NOU 1992:14:107) ut ytterligare en funktion - forumfunktionen. Det poängteras att medierna måste ge plats för olika gruppers kommunikationsbehov, och att aktörer med olika åsikter måste få komma till tals: "aktörer med ulikt syn kommer till orde i avisen, både gjennom leserinnlegg og sjelvtendige utspill. Det blir regnet som god presseskikk at alle syn får komme til orde, også de som strider mot avisens egen linje eller politiske oppfatning".³⁹ Det norska förslaget stämmer alltså bättre överens med ett medborgarperspektiv än Sveriges gruppkommunikationsmodell från 1972 års pressutredning där mediernas uppgift är "att främja en kommunikation *inom och mellan* politiska, fackliga och andra ideella grupper i samhället".⁴⁰ Det låter märkligt, och inte särskilt demokratiskt, att medierna skulle gynna vissa samhällsgruppers möjlighet till kommunikation. Asp anser att gruppkommunikationsmodellen kan ersättas av en allmän forumfunktion likt den norska. Det är ett krav att forumfunktionen står fritt från informationsfunktionen. Det är en skillnad i att låta medborgarna själva, i ett eget forum, få framföra sina åsikter, och att låta massmedia framföra åsikterna åt dem. Idén med det offentliga rummet är ju att dialogen är fri.⁴¹

³⁹ Asp, s 21

⁴⁰ Asp, s 21

⁴¹ Asp, s 20-24

5. Resultat av undersökningen

5.1 *Kampen om uppmärksamhet*

Jag har tidigare redogjort för att massmedierna utgör den viktigaste faktorn för att skapa opinion i och påverkan av olika politiska skeden. Journalisterna har en makt i hur de väljer att skildra verkligheten, och i vilka frågor som de väljer att ta upp till diskussion. För att tidningarnas egna opinioner inte ska bli för dominerande och för att andra än tidningarnas egna medarbetare ska komma till tals finns debattsidorna. Här ska allmänheten ges möjlighet att föra ut ståndpunkter och få argumentera längre och mer sammanhängande än på till exempel insändarsidorna. Debattsidorna utgör med andra ord en stor del av det offentliga rum som har diskuterats i kapitel 4. Här ska debattörerna mötas och argumentera för sina ståndpunkter. Dialogen och diskussionen är ett viktigt inslag i ett demokratiskt samhälle.

Varje debatt formas av överväganden och beslut av personer i nyckelpositioner som kontrollerar tillträdet till arenan för det offentliga samtalet. Jag har tidigare diskuterat runt begreppet gate-keeping, som syftar till den gallring av material som sker i massmedierna. All information måste passera en rad "gates", eller slussar, för att nå mottagaren. Maktutredningen slog fast i sin studie att "massmedia fungerar som det offentliga samtalets grindvakt", och att debattredaktörerna är maktutövare i och med att de har avsevärt inflytande över vilka som får tillträde till offentligheten och vilka som inte får det.⁴²

5.2 *Presentation av resultaten*

För att presentationen ska vara så överskådlig och lättillgänglig som möjligt har resultaten indelats i rubriker, som följer de olika delsyftena. Det övergripande syftet - att undersöka vilken betydelse debattforumen i de två största morgontidningarna har för samhällsdebatten - diskuteras främst i det avslutande kapitlet (6). Där väver jag också in den övergripande diskussionen om opinionsbildning makt och media ur ett statsvetenskapligt, demokratiskt perspektiv.

Att endast presentera fakta och tabeller utan en kompletterande analyserande del är ointressant. Och när det finns så många siffror att hålla reda på som i den här uppsatsen riskerar det dessutom att bli tjatigt och intetsägande. Därför har jag, som konstaterades i det inledande kapitlet, vävt in kommentarer, analyser, referenser till teorier tidigare i uppsatsen och jämförelser med tidigare forskning i presentationen av resultaten.

⁴² Petersson, Carlberg, s 178

5.3 Vilken genomslagskraft har de debattartiklar som publiceras på DN Debatt och Brännpunkt?

Uppföljningarna i press, radio och tv har delats upp i tre olika avsnitt - i nämnd ordning. I uppföljningen i press presenteras Dagens Nyheters artiklar först, därefter tar inläggen i Svenska Dagbladet vid. Av utrymmesskäl har jag inte namngivit de olika artiklarna. Den som vill veta vilken siffra som hänvisar till vilken artikel får lov att bläddra till bilaga nummer två och titta. Den vänstra kolumnen visar det sammanlagda antalet artiklar och den högra kolumnen specificerar typen av uppföljningsartikel.

Tabell 1. Dagens Nyheters genomslag i andra tidningar

Debatt	Datum	Typ av uppföljningsartikel:								Summa
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	24/11									
2	24/11									
3	25/11	6	18	1	29		7			61
4	26/11									
5	26/11									
6	27/11									
7	27/11									
8	28/11									
9	29/11				1					1
10	29/11									
11	30/11									
12	1/12									
13	1/12									
14	2/12				4		2			6
15	2/12									
16	3/12		3	1	5					9
17	4/12									
18	4/12									
19	5/12				2					2
20	5/12									
21	6/12									
22	6/12									
23	7/12	1	21							22
24	8/12	1	2	1	6	1				11
25	9/12									
26	9/12									
27	10/12									
28	10/12									
29	11/12									
30	11/12									
31	12/12									
32	12/12									
33	13/12									
34	13/12									
35	14/12			1	5		1			7
36	15/12									
37	15/12									
38	16/12									
39	16/12									
40	17/11			1						1
41	18/12									
42	19/12									
Summa:		8	44	5	52	1	10	0	0	120

(1= Notis, 2= Nyhetsartikel, 3= Debattartikel, 4=Ledare, 5= Annan artikel publicerad på ledarsidan, 6= Pressklipp från andra tidningar, 7= Dagens citat / bild, 8= krönika)

Det sammanlagda antalet träffar är alltså 120. Vid 120 tillfällen kommenterades somliga av de 42 artiklar som publicerades på DN Debatt under den här perioden, i andra tidningar. Nio debatter av 42 står för genomslagskraften. Flera av dessa hade ett ytterst begränsat genomslag. De flesta debattinlägg, 33 stycken, uppmärksammades inte alls. Tjugo procent av debattartiklarna publicerade i Dagens Nyheter under den undersökta månaden följdes upp i andra tidningar. Åttio procent av materialet passerade obemärkt förbi. Det som publiceras på DN Debatt är alltså inte automatiskt opinionsbildande. Det är också en stor skillnad mellan debatterna; de som följs upp gör det oftast inte bara i en tidning, utan de uppmärksammas av flera redaktioner. Vad det är som gör att vissa debatter följs upp, och andra inte, ska vi titta närmare på senare i uppsatsen.

Debattinläggen i Svenska Dagbladet följdes upp i en mycket ringa utsträckning. Jag har valt att inte lista samtliga debatter, eftersom endast två följdes upp i andra medier. Månadens inledande debatt refererades i Rapport morgon. Och debattinlägg nummer 25 följdes upp i en ledare. En naturlig slutsats är alltså att Brännpunkts debatter har en mycket begränsad betydelse för samhällsdebatten i Sverige. Massmedieprofessor Stig Hadenius debatterade i ämnet: "Inget statsråd använder längre tal vid invigningar eller partimöten för att introducera något nytt. Kommer vederbörande på något som han eller hon anser väsentligt sänds det till DN Debatt eller Brännpunkt.". Men vi kan alltså konstatera att så särskilt väsentliga saker kan åtminstone knappast sändas till Brännpunkt, eftersom inläggen i princip inte tycks generera några debatter.

Vi kan slå fast att graden av uppmärksamhet mellan de olika debatterna varierar mycket. Variationen är dock inte lika påfallande som i den förra undersökningen då endast ett inlägg stod för 98 procent av den sammanlagda genomslagskraften. Varje artikel som publiceras på DN Debatt är inte automatiskt en opinionsbildare. Själva forumet, det vill säga DN Debatt, är inte tillräckligt för opinionsbildning. Flera andra faktorer måste stämma också, till exempel att det är rätt författare av rätt kön, som vi kommer att se längre fram i uppsatsen.

Och de artiklar som publiceras på Brännpunkt är inte några opinionsbildare. Under den här månaden har de varken genererat några fortsatta debatter ute i landet eller i andra medier i Stockholm. Det är däremot inte det samma som att säga att debattinläggen inte läses av många människor. Svenska Dagbladet är den näst största morgontidningen, och man kan utan vetenskapligt belägg utgå från att många läsare åtminstone noterar skribent och ämne vid bläddrandet i tidningen vid morgonkaffet. Att utreda vad som läses i en tidningen och av hur många kräver dock sin egen D-uppsats. Inom svensk kommunikationsforskning har man sysslat med den typen av undersökningar.

Under den undersökta perioden gjordes sammanlagt 1 239 olika inslag i de utvalda radioprogrammen. Av dem bottnade endast åtta inslag i en DN Debatt-artikel, vilket motsvarar 0,6 procent. Det sammanlagda antalet inslag i de utvalda tv-programmen var under

samma period 1 775. 12 stycken härrör från en DN Debatt-artikel, vilket motsvarar 0,7 procent. I ett enda inslag hade man Svenska Dagbladets Brännpunkt som utgångspunkt.

Jag har inte uppgett vilka artiklar som har följts upp i etermedia. Men eftersom etermedia ofta "reagerar direkt", och levererar nyheter, är det lätt att räkna ut vilka artiklar som har genererat respons i radio och tv. Det är oftast den debattartikel som publiceras samma dag, som kommenteras i etermedierna. Under undersökningsperioden kommenterades tre olika artiklar under fem dagar i radions program. Det var sjukvårdsuppropet, Mats Odells inställning till EMU, och Natochefens uttalande om öppen dörr, som ansågs så pass viktigt att radion refererade artikeln, eller hade den som utgångspunkt i ett eget uppföljningsreportage. Tv kommenterade DN-debattartiklar under tre dagar. Inslagen berörde sjukvårdsuppropet, Bengt Schagers kritik av Estoniautredningen, samt kritiken mot Nobelpristagarna. Dessutom kommenterades en artikel om vård i annat EU-land som publicerades i Svenska Dagbladet under undersökningsperiodens första dag.

Man kan dra slutsatsen att det är färre artiklar som följs upp i radio och tv än vad som genererar respons i andra tidningar. Visserligen är antalet tidningsredaktioner större än antalet etermediaredaktioner i den här undersökningen, men även om man bara inkluderar storstadspressen, och jämför den med etermedia följs fler DN -debattartiklar upp i pressen. Men då de väl följs upp i etermedia gör det de i större utsträckning. Då är det oftast inte bara en redaktion, utan i flera program som artikeln kommenteras. En debatt som en redaktion bedömer som intressant, bedöms ofta likadant av andra redaktioner. En naturlig följdfråga är ifall artikeln är intressant, eller om andra redaktioner hänger på för att någon redan har gjort det, för att man inte vill "missa" något? Det kan å ena sidan visa på en självgenererande effekt som vissa debattartiklar har, men å andra sidan peka på en en-fråge-dominans i Sverige.

Det skall nämnas att denna slumpmässigt valda månad med stor sannolikhet kan karakteriseras som en typisk "mediemånad". Flera "stora" händelser inträffade visserligen under undersökningsperioden; till exempel förhör i sanningsdomstolen med Winnie Mandela och nominering av nobelpristagare med allt vad det innebär i form av kritik, debatt och efterföljande festligheter. Å andra sidan - vilken nyhetsmånad rymmer inte flera större nyheter? Man skall dock alltid ta med i beräkningen att fler debattinlägg kunde ha följts upp i större utsträckning om förutsättningarna hade varit annorlunda. Nyhetschefer har själva hävdats att referaten till DN Debatt ibland hänger samman med nyhetstorka. Till exempel tenderar uppföljningarna att öka under somrarna.⁴³ Samma sak torde gälla uppföljningen av Svenska Dagbladets debatter.

För en majoritet av inläggen är genomslagskraften låg i samtliga medier. Det visar att andra redaktioner till viss del är försiktiga med att referera andra debattsidor. DN Debatt sätter ibland dagordningen för debatten i Sverige, men att säga att det bara är de som gör det

⁴³ Wahlgren, s 16

(som vissa kritiker ibland har gjort) är att tillmäta tidningen för stor betydelse. Den största genomslagskraften, sett till antalet träffar, har DN Debatt i andra tidningar. Uppföljningen är både mer omfattande, och pågår under längre tid i pressen. Det ska poängteras att det är svårt att jämföra genomslagskraften i pressen med den i etermedia, bland annat av den anledningen att ett inlägg i Aktuellt säkert har större genomslag än en ledare i Norrländska socialdemokraten.

5.4 *I vilka medier väcker debattartiklarna störst uppseende?*

Tabell 2.

Flest respektive minst antal uppföljningsartiklar från DN Debatt i de undersökta tidningarna. Siffran i den vänstra kolumnen visar det sammanlagda antalet uppföljningsartiklar i varje tidning under de 28 undersökta dagarna. Procenttalet i den mittersta kolumnen visar varje tidnings sammanlagda antal uppföljningsartiklar i förhållande till samtliga tidningars sammanlagda antal uppföljningsartiklar. Den högra kolumnen påminner om huruvida publikationen tillhör kategorin storstadspress eller ej.

Dagens Nyheter	9	7,5%	Storstadspress
Svenska Dagbladet	7	5,8%	Storstadspress
Expressen	7	5,8%	Storstadspress
Arbetsbladet	7	5,8%	Landsortspress
Aftonbladet	6	5,0%	Storstadspress
Arbetet	6	5,0%	Storstadspress
Norrländska Socialdem.	6	5,0%	Landsortspress
VLT	6	5,0%	Landsortspress
Skånska Dagbladet	5	4,2%	Storstadspress
Nya Wermlands-Tidningen	5	4,2%	Landsortspress
Barometern	5	4,2%	Landsortspress
Dagbladet	5	4,2%	Landsortspress
Sydsvenska Dagbladet	4	3,3%	Storstadspress
Gefle Dagblad	4	3,3%	Landsortspress
Värmlands Folkblad	4	3,3%	Landsortspress
Upsala Nya Tidning	4	3,3%	Landsortspress
Helsingborgs Dagblad	4	3,3%	Landsortspress
Folkbladet Norrköping	4	3,3%	Landsortspress
Göteborgsposten	3	2,5%	Storstadspress
Nerikes Allehanda	3	2,5%	Landsortspress
Dala-Demokraten	3	2,5%	Landsortspress
Östersundsposten	3	2,5%	Landsortspress

Dagens Industri	2	1,7%	Storstadspress
Göteborgstidningen	2	1,7%	Storstadspress
ÖstgötaCorrespondenten	2	1,7%	Landsortspress
Sydöstran	2	1,7%	Landsortspress
Falu Kuriren	2	1,7%	Landsortspress

Storstadspressen tenderar att i större utsträckning kommentera debattsidorna. Tre storstadstidningar toppar tabellen. Och bland de sex första tillhör fem kategorin storstadspress. De två undersökta tidningarna placerar sig som etta och tvåa; det är alltså de som är mest pigga på att kommentera sina egna och i viss mån konkurrentens (i alla fall kommenterar Svenska Dagbladet Dagens Nyheters artiklar) debattinlägg. Tidningarna är naturligtvis måna om att föra fram sina egna debattskribenter. Att bli kommenterad om omskriven i andra medier är bra reklam för den egna publikationen. Att storstadspressen skulle intressera sig för debattinläggen oftare än landsortstidningarna är inte självklart. Två storstadstidningar - Göteborgsposten och Dagens Industri - placerar sig bland de fem sista i tabellen. Kanske är det ett symptom på att debattartiklarna i första hand rör Stockholmsregionen, och inte är så angelägna för dem som bor i Göteborg. Vad gäller Dagens Industri så är det en facktidning som i huvudsak kommenterar ekonomiska angelägenheter.

Tidigare studier pekar på att tyngdpunkten i människors tidningsläsande ligger i den lokala morgontidningen.⁴⁴ Utifrån dessa fakta kan man dra slutsatsen att människor på landsbygden får mer information från lokaltidningen än av kvällstidningar och storstadspress, och således kommer de inte i kontakt med artiklar som refererar till DN Debatt i någon större utsträckning. Tidvis sätter DN Debatt dagordningen för debatten i huvudstaden, som har effekter i tidningarna på landsorten, men framför allt är det en storstadsdebatt.

En jämförelse mellan press och etermedia visar dels att genomslagskraften, sett till antalet träffar, var större i tidningarna, och dels att debatten pågår längre där. Tidningarna visar sig vara uthålliga; debatter genererar fortsatta debatter. Det visar på en självgenererande effekt som vissa DN Debatt-artiklar har och pekar samtidigt på en en-fråge-dominans i Sverige. Men vid en jämförelse mellan olika medier ska man komma ihåg att de fungerar under olika omständigheter och förutsättningar. En stor del av poängen med etermedias nyhetssändningar är just att leverera nyheter, och ofta tar andra radio- och tv-program hand om den längre diskussionen och debatten. I tidningarna sker ju en stor del av diskussionen och debatten i ledarna, krönikorna och på debattsidorna.

Samtidigt kan man hävda att genomslagskraften, i bemärkelsen att nå ut till människor, borde vara större i etermedia även om debatten pågår längre och är mer omfattande i pressen. Slutsatsen grundas dels på att tidningarna på landsbygden inte refererar

⁴⁴ Hadenius, Weibull, s 327

DN Debatt i samma utsträckning som storstadspressen och dels på att samtliga tidningar refererar DN Debatt på en plats i tidningen som har ett lågt läsarvärde (ledarsidan - se nästa avsnitt). På samma grunder kan man hävda att DN Debatt är etablissemangets och storstadens debatt, det vill säga de som förväntas läsa ledarsidor och storstadspress.

5.5 *På vilket sätt följs debattartiklarna upp?*

Hittills har vi konstaterat att det är en skillnad i framför allt DN Debatts genomslagskraft i olika medier. Men det råder även skillnader inom samma medium, och för att kunna göra en mer djuplodande analys av DN Debatts betydelse för samhällsdebatten ska vi titta närmare på det. Svenska Dagbladet, med sin enda debattartikel är inte värd att lista.

Tabell 3. Press - klassificering av olika sorters uppföljningsartiklar - Dagens Nyheter

1 = Notis	8 stycken
2 = Nyhetsartikel	44 stycken
3 = Debattartikel	5 stycken
4 = Ledare	52 stycken
5 = Annan artikel publicerad på ledarsidan	1 stycken
6 = Pressklipp från andra tidningar	10 stycken
7 = Dagens citat / bild	0 stycken
8 = Krönika	0 stycken

Sammanlagt antal träffar: 120

Som framgår av tabell 3 sker tidningarnas uppföljningar framför allt på ledarplats. Nyhetsartiklarna kommer på god tvåa. Debattartiklarna har inte genererat många andra debattartiklar. Och i citat, bilder och krönikor har genomslagskraften varit lika med noll. I min förra undersökning genererade direktörsdebatten mängder av citat, bilder och krönikor. Kanske var det ämnet tacksammare att kommentera och raljera över än vad den här månadens ämnen har varit.

Undersökningar om människors läsarvanor har visat att läsarna fäster stor vikt vid nyhetsmaterialet. Tillsammans med annonser är lokalnyheter, radio- och tv-tablåer, inrikesnyheter och insändare det innehåll människor visar sig vara mest intresserade av i en tidning. Längst ned på listan hamnar ledare och handelsnyheter.⁴⁵ Att utreda vad och hur människor läser kräver sin egen C-uppsats, men på ett ytligt plan kan man utifrån dessa fakta konstatera att nästan hälften av referaten av DN Debatt, det vill säga alla de på ledarplats, inte når fram till den stora massan av läsare. Även om DN Debatt har en genomslagskraft i andra

⁴⁵ Hadenius, Weibull, s 340

medier, betyder inte det automatiskt att det har en genomslagskraft hos medborgarna. Av betydelse för hur medborgarna uppfattar referaten av DN Debatt är inslagens och artiklarnas längd, en faktor som jag inte har tagit hänsyn till i min undersökning.

En jämförelse mellan de olika tv-programmen visar att Rapport Morgon var mest aktiva med att referera DN Debatt, och att Nyheterna TV4 kvalificerar sig som god tvåa.

Tabell 4. Det sammanlagda antalet inslag i varje radioprogram som under undersökningsperioden härrör från DN Debatt

Morgoneko:	2 / 331 = 0,6 %
Studio Ett:	3 / 97 = 3,1 %
Luncheko:	3 / 418 = 0,7 %
Tidningskrönika:	0 / 41 = 0 %
Dagens Eko kvart i fem:	0 / 352 = 0 %
Sammanlagt:	8 / 1 239 = 0,6 %

Det är framför allt i Studie Ett som debattartiklarna tas upp till diskussion i radion. I både morgonekot och lunchekot kommenteras artiklarna i begränsad omfattning. I tidningskrönikan och kvart-i-fem-ekot tar man överhuvudtaget ingen notis om debattartiklar i Sveriges största morgontidningar.

Tabell 5. Det sammanlagda antalet inslag i varje tv-program som under undersökningsperioden härrör från DN Debatt:

Rapport Morgon:	2 / 171 = 1,2 %
Nyhetsmorgon:	2 / 187 = 1,1 %
Aktuellt 18:	2 / 337 = 0,6 %
Rapport:	2 / 389 = 0,5 %
Nyheterna:	2 / 341 = 0,6 %
Aktuellt 21:	2 / 350 = 0,6 %
Sammanlagt:	12 / 1 775 = 0,7 %

Kanalernas morgonsändningar citerar DN Debatt i större utsträckning än vad man gör i kvällssändningarna. I praktiken har de lika många referenser, men eftersom kvällsnyheterna har fler inslag ger det utslag i statistiken. Morgon-tv använder till viss del morgontidningarna som underlag för sina nyhetssändningar. Tidigt på dagen har det ännu inte hunnit hända mycket, och kanske är man därmed snabbare med att citera artiklar publicerade på DN Debatt än sina kollegor på kvällen som har en hel dags politiska utspel och händelser att göra inslag

om. Skillnaderna mellan public service och kommersiell tv är för små för att kunna mätas någon betydelse.

5.6 Vilken typ av debattartiklar får störst uppmärksamhet?

Den beroende variabeln är genomslagskraft, och de tre oberoende variablerna är författare, innehåll och forum, som presenteras var för sig. Endast gensvaret och genomslaget i pressen har uppmärksammats i det här avsnittet.

1. Författare

Tabell 6. Position - artikelförfattare - Dagens Nyheter

	<i>Artikelförfattarnas position</i>	<i>Antal uppföljda artiklar</i>
Forskare / vetenskapsman:	11	2
Företrädare för ett fackförbund:	2	
Företrädare för näringslivet:	3	2
Företrädare för en organisation:	5	
Företrädare för statlig myndighet:	2	
Massunderskrift:	2	1
Politiker:	12	3
Politisk tjänsteman:	1	
Övriga:	4	1

Tabell 7. Position - artikelförfattare - Svenska Dagbladet

	<i>Artikelförfattarnas position</i>	<i>Antal uppföljda artiklar</i>
Forskare / vetenskapsman:	7	1
Företrädare för ett fackförbund:	3	
Företrädare för näringslivet:	5	
Företrädare för en organisation:	5	
Företrädare för statlig myndighet:	4	
Massunderskrift:	1	
Politiker:	7	
Politisk tjänsteman:	1	
Övriga:	4	

Det är främst debattinlägg skrivna av forskare, politiker och representanter från näringslivet, plus en massunderskrift, som har följts upp i andra medier. Företrädare för fackförbund, företrädare för statliga myndigheter, företrädare för organisationer⁴⁶ och politiska tjänstemän har inte haft samma framgång. Det är lätt att konstatera att debattsidorna är etablissemangets domän, och därmed är det också etablissemangets tankar och åsikter som följs upp och granskas i andra medier. Den enskilde som bara för egen del vill uttrycka sin åsikt eller uppfattning är ett undantag. De skribenter som publiceras på både DN Debatt och på Brännpunkt är vanligen företrädare för organisationer, företag eller myndigheter. Ytterst få artiklar är skrivna av personer som saknar organisationsanknytning. Samma sak gäller de artiklar som har följts upp. Vill man skriva en debattartikel på DN Debatt och dessutom hoppas på att det ska skapa en vidare debatt, så är det bäst att börja med att skaffa sig en organisation i ryggen.

Skribenter från regering och riksdag, statliga myndigheter och högskolor kommer i första hand till tals på debattsidorna. Det är alltså det officiella Sverige som i störst utsträckning får ordet. Näringslivet och representanter från intresseorganisationer gör också sina stämmor hörda med jämna mellanrum, dock inte i lika hög grad. Representanter för näringslivet är mer sparsmakade med sina uttalanden än till exempel politiker, men då de väl uttalar sig får det en jämförelsevis stor genomslagskraft i andra medier. I Dagens Nyheter stod politikerna för tolv inlägg under den undersökta månaden, och uppmärksammades för tre artiklar, det vill säga 25 procent. Företrädare för näringslivet gjorde tre utspel och uppmärksammades i två fall, det vill säga 66,6 procent. Näringslivets representanter visar sig alltså vara mer "exklusiva"; de träder inte in i debatten lika ofta, men då de väl gör det uppmärksammas deras inlägg i en stor omfattning.

En jämförelse mellan de båda tidningarna visar att skillnaderna är små. På DN Debatt har dock något fler politiker och forskare och vetenskapsmän kommit till tals än på Brännpunkt.

Med jämna mellanrum, åtminstone några gånger om året, händer det att redaktörerna på DN Debatt väljer att publicera så kallade massunderskrifter, det vill säga debattinlägg som skrivits under av ett flertal personer. Fenomenet är värt en kommentar för sig. Maktutredningen har diskuterat kring medias dubbelroll - att de på samma gång är både en aktör och en arena (se kapitel 3). Media är en självständig aktör som genom sin bevakning av institutionerna och samhällsutvecklingen påverkar opinionsbildningen. Men media är också en arena för andra aktörer i samhället. En viktig del i massmedias makt som arena är att de gör urvalen.⁴⁷ I min förra uppsats tog direktörsdebatten stor utrymme. I den här undersökningen hamnar vårddebatten med vårdförbundets ordförande Eva Fernvall i spetsen

⁴⁶ Jag skiljer här på organisationer och organisationer. Dels används termen för organisationer i stort; alla som inte skriver privat har någon form av organisation i ryggen. Dels används termen för konkreta organisationer som inte ska blandas samman med statliga myndigheter eller fackförbund.

⁴⁷ Petersson, Carlberg, s 35-37

under kategorin massunderskrift. Den signerades, liksom direktörsdebatten, av ett flertal personer. Och den tillhörde de debatter som fick mycket uppmärksamhet. Massunderskrifter tenderar alltså att attrahera andra medier i en stor utsträckning. Den debattartikel som skrevs av ett antal historiker om att man skulle öppna alla arkiv för forskningen (Dagens Nyheter 13/12) samt det inlägg som ett antal representanter för journalistförbundet och författarförbundet skrev om tryckfrihetsförordningen (Svenska Dagbladet 5/12) uppmärksammades däremot inte av andra medier.

Tabell 8. Kön - artikelförfattare - Dagens Nyheter

	<i>Artikelförfattarnas kön</i>	<i>Antal uppföljda artiklar</i>
Kvinna / kvinnor - författare:	3	1
Man / män - författare:	32	7
Författare av båda könen:	7	1

Tabell 9. Kön - artikelförfattare - Svenska Dagbladet

	<i>Artikelförfattarnas kön</i>	<i>Antal uppföljda artiklar</i>
Kvinna / kvinnor - författare:	7	1
Man / män - författare:	23	
Författare av båda könen:	7	

Kvinnornas underrepresentation är slående. Majoriteten som medverkar på debattsidorna i Sveriges största morgontidningar är män, och eftersom det till övervägande delen är män som skriver där blir det också männens åsikter, tankar och argument som sprids via andra medier till den svenska befolkningen. Av detta faktum kan man dra slutsatsen att det finns fler män än kvinnor bland opinionsbildarna.

När massmedia anklagas för att ge en skev bild av verkligheten brukar media-representanter ofta försvara sig med att de endast speglar verkligheten. "Avspeglingsargumentet" är dock inte fullt så oskyldigt som det låter. Att kvinnor och andra underrepresenterade grupper som till exempel invandrare, arbetare och pensionärer inte uppträder i rollen som beslutsfattare eller opinionsbildare förstärker och cementerar ett redan rådande förhållande. Media är med och skapar en stereotyp bild av "det normala", som i sig har en opinionsbildande kraft. Olof Petersson och Ingrid Carlberg skriver: "Innehållet i massmedia utgör ett aktivt urval. Om kriterierna för detta urval inte görs uttryckliga innebär

det endast att underförstådda värderingar, att gängse och allmänt anammade idéer tillåts styra.”⁴⁸

2. Innehåll

Tabell 10. Innehåll - artikelförfattare - Dagens Nyheter

	<i>Innehåll i artiklarna</i>	<i>Antal uppföljningsartiklar</i>
Allmänpolitik:	7	4
Arbetsmarknad:	1	
Bostad och byggnad:		
Ekonomi:	2	
Europeiskt:	3	
Forskning:	4	1
Försvar och säkerhet:	3	
Industri och näringsliv:	3	
Internationellt:	5	
Invandring:		
Juridik:	1	
Kommunikation:	2	1
Miljö och energi:	4	2
Utbildning och skola:	3	
Vård och omsorg:	4	1

⁴⁸ Petersson, Carlberg, s190

Tabell 11. Innehåll - artikelförfattare - Svenska Dagbladet

	<i>Innehåll i artiklarna</i>	<i>Antal uppföljningsartiklar</i>
Allmänpolitik:	4	
Arbetsmarknad:	2	
Bostad och byggnad:	3	
Ekonomi:	2	
Europeiskt:	2	
Forskning:	1	
Försvar och säkerhet:	3	
Industri och näringsliv:	1	
Internationellt:	3	
Invandring:	3	
Juridik:	6	1
Kommunikation:	2	
Miljö och energi:	4	
Utbildning och skola:		
Vård och omsorg:	1	

Några självklara slutsatser om ämnesfördelning är svårt att dra med ett sådant tunt underlag som en månads debatter, och med så många undergrupper. Men man kan konstatera att artiklar som följs upp handlar i första hand om allmänpolitik. Men även artiklar som berör forskning, kommunikation, miljö och energi, vård och omsorg och juridik har följts upp under den här månaden. Dagens Nyheter har fler artiklar om allmänpolitik, forskning, utbildning och skola, samt vård och omsorg än sin konkurrent. Svenska Dagbladet i sin tur har satsat på debattinlägg om bostad och byggnad och juridik i större utsträckning än Dagens Nyheter.

Generellt bör det dock påpekas att ämnesfördelningen är relativt likartad. Och det är den knappast för att de båda debattredaktörerna har kommit överens om vad de ska publicera för inlägg under den närmaste månaden. Nej, det är snarare ett bevis för att svenskt debattmönster påverkas av massmedias sätt att arbeta. Debattredaktörerna - särskilt på Dagens nyheter - är måna om att anknyta till aktuella ämnen. Det finns också en strävan att vara före andra medier med ett nytt argument eller med ny information. Dagens Nyheter debattredaktörer arbetar aktivt med att "ragga" upp skribenter som är insatta eller på något sätt har något - gärna kontroversiellt - att säga om ett aktuellt ämne. Många inlägg tillkommer efter initiativ från redaktionen. Ungefär hälften av inläggen är spontant insända i den meningen att det inte har förekommit någon kontakt mellan redaktionen och skribenten innan debattartikeln anlände till redaktionen. Redaktörerna styr och förstärker alltså

uppmärksamheten genom initiativ och urval. Petersson och Carlberg menar att debattsidorna därmed blir “en del i den process som leder fram till enfrågedominansen”.⁴⁹

3. Forum

Tabell 12. Forum - antal artiklar - antal uppföljda artiklar

	<i>Antal artiklar</i>	<i>Antal uppföljda artiklar</i>	<i>Procent</i>
Dagens Nyheter:	42	9	21,4 %
Svenska Dagbladet:	37	1	2,7 %

Siffrorna talar för sig själva. Vid endast ett tillfälle har en artikel publicerad på Brännpunkt följts upp i en annan tidning. Min arbetshypotes - att Dagens Nyheters debatter tidvis skapar uppmärksamhet, till skillnad mot konkurrenten Svenskan - visar sig alltså stämma. Ur ett opinionsbildande perspektiv, i bemärkelsen att andra medier följer upp vad som skrivs, betyder Brännpunkts debattartiklar ingenting.

⁴⁹ Petersson, Carlberg, s 185

6. Sammanfattning och slutsatser

Huvudresultaten presenteras under varje delfråga. Därefter avslutas med en diskussion kring syftet - vad debattforumen i de två största rikstäckande morgontidningarna Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet har för betydelse för samhällsdebatten.

6.1 *Vilken genomslagskraft har de debattartiklar som publiceras på DN Debatt och Brännpunkt?*

Graden av genomslagskraft varierade kraftigt, både i jämförelse mellan de båda tidningarna, och inom ett och samma medium.

Det är slående att debattforumen i de två stora rikstäckande morgontidningarna i Sverige har så olika stark genomslagskraft. Lite mindre än var femte debattinlägg i Dagens Nyheter fick ett genomslag i andra medier. Tidningen är ingen automatisk opinionsbildare som det har hävdats av vissa kritiker. Men det finns åtminstone mycket goda förutsättningar för en DN Debatt-artikel att skapa en vidare debatt. I vilket annat debattorgan får var femte inlägg uppmärksamhet utöver den i det egna organet?

En rimlig konkurrent till DN Debatt skulle ha kunnat vara Brännpunkt, och av den anledningen inkluderades Svenska Dagbladets debattsida i undersökningen. Vi kan dock konstatera att Brännpunkt inte på något sätt konkurrerar med DN Debatt vad gäller genomslagskraft i andra medier. Endast två debattinlägg kommenterades i andra medier under en månad.

Den före detta - numera avlidne - debattredaktören på Svenska Dagbladet, Johnny Flodman, har tidigare förklarat det faktum att Brännpunkt inte är lika uppmärksammat som DN Debatt med att hans tidning satsar på långsiktiga och mindre spektakulära debatter.⁵⁰ De låter dessutom människor gå i svaromål, någon som de har varit snåla med på DN Debatt (även om man även där har börjat med repliker i mindre omfattning). En debatt får gärna svälla ut, och omfatta ett flertal inlägg som belyser samma fenomen ur olika vinklar. Enligt Johnny Flodman satsar DN Debatt på sensationella och dagsfärska inlägg, som varken är utvecklande eller givande på lång sikt. På DN Debatt är det spektakulära angreppet, och inte dialogen, intressant.⁵¹

Den övervägande delen av Dagens Nyheters debatter passerar dock obemärkt förbi. Av 42 undersökta debatter kommenterades nio på något sätt i andra medier. Flera av de nio hade ett mer begränsat genomslag - men alltid med uppmärksamhet i flera olika organ. DN

⁵⁰ Johnny Flodman uttryckte dessa åsikter i ett telefonsamtal i februari 1997.

⁵¹ Jag hade för avsikt att undersöka hur debattartikelns utformning påverkar genomslagskraften. Det är ju inte bara innehållet i sig som styr, utan också sättet det är skrivet på. Alltså både vad som är skrivet, och hur det är skrivet påverkar. Det visade sig dock att problemet med klassificering av artiklar var överhängande. Av den anledningen valde jag bort det momentet, trots att det säkert hade varit av intresse. Se kapitel 2.2.2.

Debatt är alltså ingen automatisk opinionsbildare. Då och då agerar tidningen debattväckare, det vill säga initierar debatter i andra medier. Men som konstaterades i teorikapitlet måste varje artikel passera en rad viktiga slussar och gates för att lyckas nå ut till en bredare publik. Nyhetsströmmen är truttformad, det vill säga det är en stor input men en liten output, och samma fenomen gäller för debattartiklarna. Många artiklar släpps ut, men få släpps in. Det vilar ett stort ansvar på personerna i den beslutsprocessen. Nyhetschefer, chefredaktörer och andra nyckelfigurer har en stor makt i och med att de till viss del är med och påverkar vilka ämnen som ska tas upp på dagordningen.

Det är alltså en stor skillnad i genomslagskraft mellan de olika debatterna. Då en debatt väl följs upp gör den inte det i en landsortstidning eller analyseras i ett enda Studio Ett. Istället för en jämn uppföljning av många artiklar, skapar färre artiklar ett större genomslag. Det visar på en självgenererande effekt som DN Debatts artiklar har, eller pekar dessutom på en en-fråge-dominans och ett flocktänkande i svensk journalistik. Om en redaktion har uppmärksammat en fråga vill man inte riskera att "missa" den. Då måste andra redaktioner hänga på, och vågar inte göra en självständig bedömning.

Det är tydligt att etermedia fokuserar på debattartiklar i lägre utsträckning än pressen. Under hela den undersökta månaden lyssnade jag på 1 239 inslag i radio och tittade på 1 775 inslag i tv. Endast åtta respektive tolv gånger hade man DN Debatt som utgångspunkt i inslaget. Påståendet att morgon-tv konsekvent refererar morgontidningarnas debatter kan vi alltså slå hål på. Av de 79 debatter som följdes upp i de båda tidningarna kommenterades fyra i tv, och tre i radio (men vid flera tillfällen).

I radio kommenterades sjukvårdsuppropet, Mats Odells inställning till EMU och Natochefens uttalande om öppen dörr. I tv kommenterades sjukvårdsuppropet, Bengt Schagers kritik av Estoniautredningen, kritiken mot nobelpristagarna, samt kravet på vård i annat EU-land.

I vilken utsträckning fyra inslag i tv har någon betydelse för samhällsdebatten tål att diskuteras. Den som lyckats skriva just den artikel som kommenteras får en enorm uppmärksamhet, och satsningen kan sägas vara lyckad. Genom att ett så starkt och spritt medium som tv tar upp en debattartikel kan man tänka sig att Dagens Nyheter stärker sitt renommé, och tjänar i status på uppmärksamheten. Det är ett rimligt antagande att tidningen stärks i sin läsekrets, och även eventuellt lockar till sig nya läsare.

Genomslagskraften, sett till antalet träffar, är större i tidningarna. Det har tidigare konstaterats att det är svårt att jämföra genomslagskraft i etermedia och press. Ett inslag i Rapport får garanterat större uppmärksamhet än en ledare i VLT.

6.2 *I vilka medier väcker debattartiklarna störst uppseende?*

Storstadspress kommenterar i större utsträckning än landsortspress. Av de sex tidningar som främst har kommenterat debattinläggen tillhör fem kategorin storstadspress. Dagens Nyheter själv toppar listan. De har alltså varit allra mest flitiga med att kommentera sina egna debattsribenter. Det puffas för debatterna på första sidan, de följs upp både på redaktionell plats och i ledare. Tidningen är naturligtvis mån om att skapa debatt om sina egna debatter. Att bli kommenterad eller omskriven i andra medier är positivt och bra reklam för den egna publikationen.

6.3 *På vilket sätt följs debattartiklarna upp?*

Det är framför allt i ledare som debattinläggen ägnas uppmärksamhet. På god tvåa hamnar nyhetsartiklarna. Till viss del presenteras alltså nyheter på debattsidorna som omskrivs på redaktionell plats i andra tidningar. Läsarundersökningar har visat att ledarsidorna hör till det material som läses i mindre utsträckning.

6.4 *Vilken typ av debattartiklar får störst uppmärksamhet?*

Den beroende variabeln genomslagskraft har testats mot de tre oberoende variablerna författare, innehåll och forum. Samtliga visar sig vara av betydelse. Forumet är helt avgörande för vilken uppmärksamhet artiklarna kommer att få, författaren måste också uppfylla vissa kriterier för att artikeln ska bedömas som intressant, och innehållets betydelse kan inte heller ringaktas, även om det är svårare att ringa in ämnen som har stor chans att uppmärksammas.

Könsskillnaderna är högst påtagliga. Kvinnornas underrepresentation är slående. En artikel skriven av en kvinna följdes upp i andra medier, som kan jämföras med de sju artiklar skrivna av män som följdes upp. Antalet uppföljda artiklar speglar egentligen bara DN Debatts egen utformning. Det är främst männens verk som publiceras på DN Debatt - och även på Brännpunkt. Männen har högre organisationsgrad, är aktivare och har fler maktpositioner. Och de är deras debattinlägg som framför allt följs upp i andra medier. Det är alltså männens åsikter, tankar och presentation av nyheter som sprids i andra medier.

Det är politikernas inlägg som följs upp i störst utsträckning. Företrädare från näringslivet är också populära, liksom forskare och vetenskapsmän. Debattforumen är alltså etablissemangets domän. Det är det officiella Sverige som uttalar sig, och den enskilde ges få chanser. En privatperson som bara vill förmedla sina åsikter gör klokt i att skaffa sig en organisation i ryggen först, annars är utsikterna små att skapa uppmärksamhet.

DN Debatt är alltså ett diskussionsforum för namnkunnigt folk. Utrymmet viks för tunga opinionsbildare, det vill säga för människor i tunga positioner. Frågan är om tidningarnas uppgift är att agera megafon åt de människor som redan har lätt för att göra sig

hörda i samhället. Media borde göra det lättare för en annan kategori människor, dem som inte ansvarar för politik eller näringsliv, att få komma till tals. Spegla uppfattningar hos vanliga privatpersoner.

Allmänpolitik är ämnet som kommenteras i störst utsträckning i andra tidningar. I min förra undersökning var förhållandet det motsatta. Tre statsråd kommenterade samhällspolitiska skeenden på DN Debatt, men det gav ingen eller ytterst begränsad genomslagskraft. Däremot då ett antal direktörer skrev ett inlägg i samma forum blev det fart på redaktionerna runt om i landet.

Det faktum att politiker är de författare, och allmänpolitik det innehåll som främst skapar uppmärksamhet i andra medier styrker påståendet (se inledningen) att politiker väljer att skriva ett inlägg på DN Debatt istället för att debattera i riksdagen, eller presentera nyheter på partimöten.

6.5 *Vilken betydelse har debattforumen för samhällsdebatten?*

Utgångspunkten i den här uppsatsen är att ingen part ska kunna dominera opinionsbildningen, samt att alla har lika stor rätt att göra sig hörda. I teorikapitlet fastställdes att för att fri åsiktsbildning ska kunna omsättas i praktiken är det nödvändigt med ett offentligt rum, samt att det offentliga rummet borde vara öppet för alla. Men som framgår av föreliggande studie är så icke fallet. Bland annat makt, kön, och resurser bestämmer tillträde till det offentliga rummet, i det här fallet DN Debatt och Brännpunkt. Jürgen Habermas menar att det har skett en utarmning av det offentliga rummet. Kvinnor, arbetare, ungdomar, invandrare är inte involverade i det offentliga rummet särskilt flitigt. Demokratin är beroende av att samtliga samhällsgrupper blir delaktiga i samhällsgemenskapen. En underrepresentation kan få allvarliga konsekvenser för demokratin. Även Robert Dahl hävdar att det demokratiska idealet kräver att medborgarnas politiska åsikter grundas på upplyst förståelse. Med det menas att självständigt reflekterande människor under jämlika villkor först för en diskussion och sedan fattar beslut i de frågor som de själva fastställer som gemensamma angelägenheter.

DN Debatt har en betydelse för samhällsdebatten i Sverige i och med att de påverkar vilka som kommer till tals på debattsidorna. Redaktörerna sätter dagordningen för samhällsdebatten, då de bestämmer vad som ska publiceras. Dagens Nyheter har betydligt större inflytande på debatten i Sverige än konkurrenttidningen Svenska Dagbladet, eftersom DN Debatt får mycket mer uppmärksamhet än Brännpunkt. Därmed kan konstateras att dagordningsfunktionen i Sverige är centraliserad. Arenan - DN Debatt - är liten och det som sägs på den accepterade platsen får stor uppmärksamhet. Vissa ämnen och samhällsskeenden kommer aldrig upp till diskussion för de presenteras inte på DN Debatt. Tusentals personer sitter varje dag och funderar över hur de ska få fram en åsikt, bland annat skickar de sina inlägg till DN Debatt, men de flesta blir inte publicerade.

Tidningen och dess debattsida har nått en statusnivå, och fått ett rykte om sig att det är attraktivt och exklusivt att bli publicerad där. Redaktörerna arbetar mer journalistiskt med materialet än vad som är brukligt på andra debattredaktioner. Istället för att vänta och se vilka inlägg som trillar in under dagen har redaktörerna själva till stor del tagit initiativet. De kontakter aktuella debattörer, och efterfrågar artiklar i ämnen som ligger i tiden.

Vid ungefär hälften av de publicerade inläggen på DN Debatt har det förekommit någon form av kontakt mellan redaktör och skribent innan. Det innebär att redaktörerna besitter en stor makt, inte bara i att de bestämmer vilka som ska få tillträde till arenan, utan också i att de själva kontakter personer som de vill ska få tillträde till arenan. Genom initiativ och urval kan redaktörerna delvis styra och förstärka uppmärksamheten. Att påstå att DN Debatt-redaktörerna ägnar sig åt maktmissbruk är att ta i, men det är rimligt att påstå att de har nått en betydelsefull position. De är redaktörer för debattforumet i Sveriges största morgontidning, och har ensam makten att kontakta skribenter, samt ta in de artiklar som de anser lämpliga.

Eftersom många politiker presenterar nyheter på DN Debatt, och deras artiklar tidvis har en genomslagskraft i andra medier, har media fått en mer framskjutande plats i beslutsprocessen. Tidigare kom massmedia in först då de politiska besluten var fattade och verkställda. I dag använder makthavare debattforumen till att presentera nyheter, debattera politiska beslut, försvaga motståndaren. Media är en effektiv kommunikationskanal för politikerna, men det är i slutänden redaktörerna som bestämmer vem som ska få tillträde. Om medias makt över den politiska dagordningen ökar på bekostnad av riksdagens är det alarmerande. Riksdagens ställning som aktiv dagordningssättare är högst väsentlig. De folkvalda måste ha kontroll över vilka frågor som kommer upp till beslut i svensk politik, besluten får inte överlåtas till debattredaktioner. Demokratin kräver ett offentligt rum som låter förtroendevalda och medborgare samtala om allvarliga och komplicerade problem. Men detta offentliga rum är inte DN Debatt.

Demokraterådet befärar att massmedias dominans i den politiska opinionsbildningen riskerar leda till att politikens unika drag suddas ut. De menar att det finns en grundläggande motsättning mellan massmedia och politik. "Massmedia betonar den enskilda händelsen, medan politiken framhäver sambandet mellan händelser och ideologiska helhetsperspektiv. Massmedia framhäver personer, medan idéer och principer spelar en mycket större roll i politiken. Massmedia kräver enkla svar på enkla frågor, politiken arbetar med kompromisser och avvägningar mellan svårförenliga krav."⁵² Om politiker väljer att presentera sina nyheter på DN Debatt, och de därmed anpassar sig efter medias sätt att framställa saker innebär det en fara för demokratin.

Debattsidorna har alltså betydelse för hur samhällsdebatten fungerar. I förlängningen har de betydelse för hela demokratins sätt att fungera. Massmedierna dominerar den politiska

⁵² Demokraterådets rapport; 1995; Rothstein, Bo, (red)

opinionsbildningen. Demokratien kräver en offentlighet, ett forum för fortlöpande samtal och debatt. Av den anledningen bör medier runt om i Sverige se sig om efter andra debattforum än DN Debatt. Det finns anledning att ge uppmärksamhet åt till exempel debattsidorna i tidningar utanför Stockholm. Man kan inte bara förlita sig på den bild ett medialt maktcentrum som DN Debatt vill släppa fram och sätta strålkastarna på, och den verklighet DN Debatts redaktörer vill sortera bort som mindre viktig. Mediernas uppgift måste vara att presentera alla de olika teorierna och åsikterna om till exempel EMU, och sedan låta folket avgöra vilken version som de vill sätta tilltro till.

Referenser

- Asp, Kent, (1995), *Medierna och folkstyrelsen* , artikel i antologin Studier i medielandskapet, Severinsson, Ronny (red.), Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet
- Asp, Kent, (1991), *Journalisternas åsikter - i jämförelse med politiker och medborgare* , artikel i antologin Svenska Journalister, Weibull, Lennart, m fl, Stockholm
- Berg, Hans, (1997), *Massmedia - folkföreträdare på frammarsch?*, Politiska institutioner och strategiskt agerande 19, Uppsala universitet
- Bergström, Mats, *Talmannen som debattredaktör*, artikel i Dagens Nyheter, 1998-04-23
- Ekström, Mats, Nohrstedt, Stig Arne, (1996), *Journalistikens etiska problem*, Stockholm, Rabén Prisma, Svenska Journalistförbundet
- Habermas Jürgen, (1984), *Borgerlig offentlighet* , 2:a upplagan, Lund, Arkiv
- Hadenius Stig, *DN Debatts position inte nyttig för landet* , artikel i Dagens Nyheter 1995-10-06
- Hadenius, Stig och Weibull, Lennart, (1993), *Massmedier - en bok om press, radio och TV* , 5:e upplagan, Stockholm, Bonnier Alba
- Larsson Lars G. (översättning), (1994), Tidens idéserie 5, *Idéer om demokrati*, Stockholm, Tidens förlag
- Lindström, Marie, (1996), *DN Debatt. En undersökning av representativitet och urvalsprinciper på DN Debatt november 1995* , C-uppsats, Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet
- Mill, John Stuart, (1991), *Om friheten*, Lund, Natur och Kultur
- Petersson, Olof och Carlberg, Ingrid, (1990), *Makten över tanken* , Stockholm, Carlssons
- Petersson, Olof, Hermansson, Jörgen, Micheletti, Michele, Westholm, Anders, (1996), Demokratirådets rapport 1996, *Demokrati och ledarskap*, Stockholm, SNS Förlag
- Petersson, Olof, Hermansson, Jörgen, Micheletti, Michele, Westholm, Anders, (1997), Demokratirådets rapport 1997, *Demokrati över gränser*, Stockholm, SNS Förlag
- Publicistklubbens årsbok 1993, *Hoten om mångfalden*
- Rothstein, Bo (red.), (1995), Demokratirådets rapport 1995, *Demokrati som dialog* , Stockholm, SNS Förlag
- Sannerstedt, Anders, Jerneck, Magnus, (red.), (1994), *Den moderna demokratins problem*, Stockholm, Studentlitteratur
- Svegfors, Mats, artikel i Pressens Tidning, 2 /1994
- Wahlgren, Anna, (1997), *DN Debatt - En studie i DN Debatts genomslagskraft i andra medier under en vecka våren 1997*, C-uppsats, Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet

Bilagor

Bilaga 1. Tidningarnas politiska beteckning

Förteckningen innehåller de tidningar som jag har använt mig av i undersökningen. De politiska beteckningarna grundar sig på uppgifter från Pressarkivet i Uppsala.

	<i>Politisk beteckning</i>	<i>Utkommer (ggr / v)</i>
STORSTADSPRESS:		
Aftonbladet	ober s	7 / v
Arbetet	ober s	7 / v
Expressen	ober	7 / v
Dagens Industri	opol	6 / v
Dagens Nyheter	ober	7 / v
Göteborgsposten	fp / lib	7 / v
Göteborgstidningen	fp / lib	7 / v
Skånska Dagbladet	c	7 / v
Svenska Dagbladet	obunden mod	7 / v
LANDSORTSPRESS:		
Arbetarbladet	s	6 / v
Barometern	mod	6 / v
Dagbladet	s	6 / v
Dala-Demokraten	s	6 / v
Falu Kuriren	fp / lib	6 / v
Folkbladet Norrköping	s	6 / v
Gefle Dagblad	fp / lib	6 / v
Helsingborgs Dagblad	oavh / icke-soc	7 / v
Nerikes Allehanda	fp / lib	6 / v
Nya Wermlands-Tidningen	h / mod	6 / v
Norrländska Socialdemokraten	s	6 / v
Sydsvenska Dagbladet	ober lib	7 / v
Sydöstran	s	6 / v
Upsala Nya Tidning	fp / lib	6 / v
Vestmanlands Läns Tidning	fp / lib	6 / v
Värmlands Folkblad	s	6 / v
Östersunds-Posten	c	6 / v
Östgöta Correspondenten	borgerlig	6 / v

Bilaga 2. Debattinlägg

Under den valda undersökningsperioden - 27 dagar i november och december 1997 - publicerades 42 debattinlägg på DN Debatt. Under samma period publicerades 37 debattinlägg på Svenska Dagbladets Brännpunkt. (Under lördagar och söndagar publiceras inga debatter i Sv D, till skillnad mot konkurrenten DN som kör sin debattsida varje dag.) En innehållsförteckning av samtliga debatter i de båda dagstidningarna presenteras här. Varje debatt har tilldelats ett nummer för att underlätta innehållsanalysen.

Debattinlägg - Dagens Nyheter:

Måndag 24 / 11:

1. "Vi förbereder EU-medlemskap"

Integration i Europa är en överlevnadsfråga för det lettiska folket, skriver Lettlands president Guntis Ulmanis.

2. "V och mp offerar miljön för makten"

Bo Thunberg, Ordf Naturskyddsföreningen; Katarina Björk, Ordf Fältbiologerna; Karl-Henrik Robert, Ordf i Det Naturliga Steget; Per Stenbeck, Generalsekreterare Greenpeace Sverige.

Tisdag 25 / 11:

3. "Låt marknaden ta över sjukvården"

Upprop om sjukvårdspolitiken: Landstingen har spelat ut sin roll i vården. 14 medförfattare, däribland Vårdförbundets ordförande Eva Fernvall.

Onsdag 26 / 11:

4. "Falsk bild av EU"

Jörgen Weibull, professor emeritus i historia: Redogörelsen för EU:s grundlag är regeringspropaganda.

5. "Sverige ska kunna påverka Natoinsatser"

Viola Furubjelke, s, och Helena Nilsson, s, säger ja till fördjupat samarbete med Nato.

Torsdag 27 / 11:

6. "Regeringens utredningsflopp"

S-riksdagsmannen Kurt Ove Johansson om ny utredning: Regeringen sopar de viktigaste demokratifrågorna under mattan.

7. "Adjö till fria förhandlingar"

Anders Milton, Ordförande i Saco, och Inger Ohlsson, Ordförande i TCO, uppmanar regeringen att ta ställning för fri lönebildning.

Fredag 28 / 11:

8. "Skuggtullar räddar vägarna"

Tidigare finansministern Kjell-Olof Feldt presenterar en ny modell för finansiering av väginvesteringar.

Lördag 29 / 11:

9. "Vändpunkten en lögn"

Göran Persson ljugar när han hävdar att krisen är över, skriver Stig Ramel, tidigare VD i Nobelstiftelsen.

10. "Tidig dagisstart är bra i Sverige"

Min undersökning har misstolkats i den svenska debatten, skriver den italienska psykologiprofessorn Dario Varin.

Söndag 30 / 11:

11. "Myt att kvinnor diskrimineras"

Färsk rapport till kvinnomaktutredningen ger ny bild av varför kvinnor inte når toppjobben i näringslivet.

Måndag 1 / 12:

12. "Rysk brottslighet hotar oss"

Västlänternas underskattar faran med de kriminella nätverken i Ryssland, skriver forskare Dag Hartelius.

13. "Vi har fått nog av tandlösa lagar"

Sex representanter från olika handikappförbund protesterar.

Tisdag 2 / 12:

14. "Vi måste stå för nedskärningar"

Muf-ordföranden Thomas Idergård: Vi förlorar valet om vi fortsätter att föra debatten på socialdemokraternas planhalva.

15. "Gå till källorna, Weibull"

Sverker Åström, ambassadör och fd kabinettssekreterare, replik på professor Jörgen Weibulls debattinlägg.

Onsdag 3 / 12:

16. "Besättningsens misstag förtigs"

Avhoppade experten Bengt Schager presenterar listan på fel som "Estonia"-kommissionen bortser från.

Torsdag 4 / 12:

17. Kd pressar m och fp om EMU

Mats Odell ställer ultimatum i EMU-frågan: Ingen anslutning utan folkomröstning.

18. "Hitlers debattknep återbrukas"

Lars Engqvist, VD för Filminstitutet, kritiserar Stig Ramels debattinlägg.

Fredag 5 / 12:

19. "Vi är beredda på kritik"

Anna Lindh, s, Gudrun Lindvall, mp, och Maggi Mikaelsson, v, presenterar sin kompromiss om miljöbalken: Detta är en bra början.

20. "Lär av USA, Pagrotsky!"

Henrik Westander, Vapenexportforskare, Svenska freds- och skiljedomsföreningen, kritiserar handelsministern.

Lördag 6 / 12:

21. "Lätt lösa läsproblem"

Herbert Söderström, journalist och skolpolitiker, s, presenterar ny undersökning: tre timmars stödundervisning räckte för svaga elever.

22. "Vi svenskar har förödmjukat Jeltsin"

Widar Andersson, s, anser att Sverige behandlar presidenten som en kusin från landet.

Söndag 7 / 12:

23. "Vetenskapsbluff gav Nobelpris"

En genant fadäs av Nobelkommittén ligger bakom utnämmandet av årets medicinpristagare, hävdar forskare Michael G Koch.

Måndag 8 / 12:

24. "Persson snedvrider verkligheten"

Moderatledaren Carl Bildt går igenom siffrorna och underkänner statsministerns bild av budgetsaneringen.

Tisdag 9 / 12:

25. "Psyksjuka kränks"

Detaljerade uppgifter lämnas ut i domar, skriver sjuksköterska Anne Beckman.

26. "Urban Bäckström jagar hjärnspöken"

Riksbanken begår ett misstag om den höjer repporäntan i dag, skriver Johan Lönnroth, Vice ordförande i vänsterpartiet.

Onsdag 10 / 12:

27. "S förtjänar beröm"

Sven Rydenfeldt, professor i nationalekonomi: Bildt borde erkänna s-regeringens historiska insats.

28. "Nya Palemvittnen kan ha begått mened"

Om de nya uppgifterna stämmer har flera vittnen ljugit under förra Palmerättegången, skriver advokat Peter W Nilsson.

Torsdag 11 / 12:

29. Läkarens skräcknatt som patient

Nu inser jag att personalnedskriningarna har gått för långt, skriver professor och förre chefläkare Rune Grubb.

30. "Bara hälften klarar studier vid högskola"

Det menar Tomas Johansson, Ordförande i Lärarnas riksförbund.

Fredag 12 / 12:

31. "S svänger om skatter"

Sven-Olof Lodin, skatteexpert på Industriförbundet: arbetarrörelsen är på rätt väg i skattefrågan.

32. "Stöd Mocambique mot Världsbanken"

Hennig Mankell i öppet brev till Göran Persson: Våga stå upp mot de stora organisationerna.

Lördag 13 / 12:

33. "Låt oss skriva Säpos historia"

Ett antal historiker i upprop om åsiktsregistreringen: öppna alla arkiv för forskningen.

34. "Orimligt att bara män får Nobelpris"

Birger Schlaug, språkrör för miljöpartiet, kritiserar Nobelpriset.

Söndag 14 / 12:

35. "Begränsa demokratin!"

Vår parlamentariska demokrati är alltför extrem, menar ekonomiprofessor Bo Södersten.

Måndag 15 / 12:

36. "Miljöbrott blir lönsamma"

Miljöforskare Björn Gillberg dömer ut nya miljöbalken.

37. "Därför stänger vi av doktoranden"

Representanter för Umeå universitet redogör för sitt agerande i "nazist-propaganda-frågan".

Tisdag 16 / 12:

38. "Skyll inte på ÖB"

Försvarsministern borde lära sig mer om försvarets ekonomi, skriver förre ÖB Bengt Gustafsson.

39. "Räntehöjningen kan säkra låga avtal"

Om lönekraven sänks har Riksbanken gjort rätt, skriver Gunnar Wetterberg, Svenska kommunförbundet.

Onsdag 17 / 12:

40. "Regeringen offrar basindustrin"

Industriförbundets ordförande Bo Berggren om kärnkraftsavvecklingen.

Torsdag 18 / 12:

41. "Svensk modell utestänger invandrarare"

Demokratiseringen av svenska arbetsplatser förklarar invandrarnas arbetslöshet, skriver forskare.

Fredag 19 / 12:

42. "Natos dörr står öppen"

Hela Europa gynnas av att fler länder strävar mot medlemskap, skriver Natochefen Javier Solana.

Debattinlägg - Svenska Dagbladet:

Måndag 24 / 11:

1. Patient har rätt att få vård i annat EU-land

Lotta Westerhäll, professor i offentlig rätt, redogör för statens skyldigheter vad det gäller utlandsvård.

2. Demokratiargument räcker inte

Thorulf Arwidsson, advokat, och Madelene Leijonhufvud, professor i straffrätt, ifrågasätter nämndemännens vara eller icke vara.

Tisdag 25 / 11:

3. Etik för ett pluralistiskt samhälle

Sten Philipsson, kontraktsprost, ifrågasätter ett samhälle där nyttomaximering utgör den moraliska stöttepelaren.

Onsdag 26 / 11:

4. Knappa resurser talar emot klimatstabilisering

Marian Radetzki, chef för forskningsinstitutet SNS Energy, spår att effekten av klimatstabilisering blir högst måttlig.

5. Misslyckat försök att dölja den moderata splittringen

Det skriver justitieminister Laila Freivalds, apropå EU:s utvidgning.

Torsdag 27 / 11:

6. Lönebildningens fem heliga kor

Anders Sandgren, chefsjurist Sveriges verkstadsindustrier, kräver förändring i balansen mellan arbetsgivare och fackföreningar.

7. Vi är också individer

Helena Kubicek, studerande, skriver om synen på invandrare.

Fredag 28 / 11:

8. Nu krävs en aktionsplan mot rasismen

Hans Göran Franck, s, advokat, ifrågasätter den allt mer restriktiva flyktingpolitiken.

9. Tvåstatslösning bästa alternativet

Fem representanter för olika Israel- Palestina-organisationer kommenterar fredsprocessen.

Måndag 1 / 12:

10. Valet -98: Socialdemokraterna måste bort!

Torbjörn Pettersson, partisekreterare, fp, vill skapa förutsättningar för en ny regering.

11. Arbetsskadade blir inte drabbade

Björn Tarras-Wahlberg, vd i Skattebetalarnas förening, skriver om välfärdskonton.

Tisdag 2 / 12:

12. Legalisering av droger skulle bli förödande

Charlotte Cederschiöld och Marja Matikainen Kallström, ledamöter av Europaparlamentet, diskuterar EU:s narkotikapolitik.

13. Sverige borde lära av Finland

Sven-Erik Malmeblad, Industrins representant i Energikommissionen, anser att Sverige bör studera finsk energipolitik.

Onsdag 3 / 12:

14. Slopade kvalitetskrav har gett sämre bostäder

Lennart Holm, professor i arkitektur, skriver om avregleringen av bostadsbestämmelserna.

15. Ett föråldrat ekonomiskt synsätt

Karl Henrik Robért, Ordf i Det Naturliga Steget, kritiserar Marian Radetzkis debattinlägg om klimatpolitiken.

Torsdag 4 / 12:

16. "Polisens uppsägningar tjuvarnas julafton"

Anna-Greta Johansson, Ordf i Statstjänstemannaförbundet inom polisen, varnar för följden av stora uppsägningar.

Fredag 5 / 12:

17. Kulturell uppslutning kring tryckfriheten

En rad representanter från bland annat Svenska Journalistförbundet och Sveriges författarförbund slår vakt om den svenska tryckfrihetslagstiftningen.

18. Åtgärder mot klimatförändringar kan vidtas utan stora kostnader

Replik på Marian Radetzki's inlägg om klimatpolitiken.

Måndag 8 / 12:

19. Vapenexporten till Indonesien måste upphöra

Hubertus Brandenburg, biskop, beskriver hur den indonesiska militärdiktaturen utövar ett hårt förtryck mot den timorianska befolkningen.

20. Ifrågasatt utvidgning av kopieförbud

Jurister skriver om barnpornografi och tryckfrihetsförordningen.

Tisdag 9 / 12:

21. Sverige är på väg att få ett elitförsvar

Carl Björemann, generallöjtnant, och Helge Gard, generalmajor, skriver om ÖB:s radikala idéer.

22. Vem vill ha fördubblad godstrafik?

Det undrar Lars Hagman, Kajgruppen Stolta stad, apropå den planerade utvecklingen av Stockholms hamn.

Onsdag 10 / 12:

23. Rättsstaten är välfärdsstatens fundament

Nils Elvander, professor emeritus i statskunskap, anser att det behövs en principdiskussion om en förnyelse av välfärdspolitiken.

24. SAF sviker de arbetslösa

Holger Eriksson, Ordf i PTK, och Gunnar Erlansson, Ordf i SECO, om striden om Trygghetsrådet.

Torsdag 11 / 12:

25. Ihåligt försvar för tryckfriheten

Madeleine Leijonhufvud, professor i straffrätt, angriper Svenska Journalistförbundets, m fl, försvar av den svenska tryckfrihetslagstiftningen.

26. Bortse inte från näringslivets behov

Bo Berggren, Ordf i Industriförbundet, och Peter Egardt, vd för Stockholms handelskammare, pläderar för Bromma flygplats framtid.

Fredag 12 / 12:

27. Målet är en icke-socialistisk regering

Sven-Gunnar Persson, partisekreterare kristdemokraterna, gör ett politiskt ställningstagande.

28. Nämndemän är ett omistligt inslag

Tre nämndemän från Svea Hovrätt ger sitt bidrag till debatten om den egna yrkeskåren.

Måndag 15 / 12:

29. Viktigt med en öppen debatt om vår flyktingpolitik

Pierre Schori, bistånds- och migrationsminister, vill ha en flyktingpolitik som är human och trovärdig.

30. Ett svek mot de svaga

Representanter från bland annat nykterhetsförbund kommenterar ett lördagsöppet Systembolag.

Tisdag 16 / 12:

31. Okonventionella bostadslösningar efterfrågas

Fredrik von Platen, tf Generaldirektör för Boverket, skriver om funktionsnormeringens betydelse för bostadsutformning.

32. Konsumenterna har blivit myndiga

Anders Frostell, direktör Byggtreprenörerna, kommenterar Boverkets byggregler.

Onsdag 17 / 12:

33. Näringslivet behöver en uppförandekod

Handelsminister Leif Pagrotsky om den OECD-konvention som förbjuder bestickning av utländska tjänstemän i samband med internationella affärstransaktioner.

34. Systemfel i försvarsplaneringen

Per Borg, fd statssekreterare, om försvarets ekonomi.

Torsdag 18 / 12:

35. Ekobrottsbekämpning på villovägar

Överåklagare Gunnel Lindberg kritiserar den nya Ekobrottsmyndigheten.

36. Berättigad kritik mot tvångsåtgärder

Industriförbundets Kerstin Nyquist och Gunnar Rabe, instämmer i kritik mot skatteflyktskommittén.

Fredag 19 / 12:

37. Komkom förödande för jobben och miljön

Bo Berggren, Ordf i Industriförbundet, och Hans Wahlström, Ordf i Svenska transportarbetareförbundet, är starkt kritiska till Komkom.

Bilaga 3. Radioinslag

Tabell 1 illustrerar antalet inslag som bottnar i DN Debatt eller i Brännpunkt, i förhållande till det sammanlagda antalet inslag i varje radioprogram. Om ett inslag berör DN Debatt eller Brännpunkt har det markerats när i programmet, i förhållande till de andra inslagen, som det sänds. Inslag från Svenska Dagbladets Brännpunkt markeras med fet stil.

Tabell 1. Radioinslag, måndag 24 november - lördag 20 december

	<i>Morgoneko</i>	<i>Studio Ett</i>	<i>Luncheko</i>	<i>Tidningskrönika</i>	<i>Kvart-i-fem-ekot</i>
Måndag 24 / 11	0 / 12	0 / 7	0 / 18	0 / 2	0 / 12
Tisdag 25 / 11	1 / 13, 4	1 / 4, 1	1 / 17, 10	0 / 1	0 / 13
Onsdag 26 / 11	1 / 15, 6	0 / 6	0 / 19	0 / 1	0 / 14
Torsdag 27 / 11	0 / 19	0 / 4	0 / 15	0 / 2	0 / 10
Fredag 28 / 11	0 / 15	0 / 5	0 / 17	0 / 2	0 / 12
Lördag 29 / 11	0 / 7	-	0 / 14	0 / 2	0 / 11
Söndag 30 / 11	0 / 5	-	0 / 17	0 / 2	0 / 11
Måndag 1 / 12	0 / 14	0 / 5	0 / 14	0 / 1	0 / 11
Tisdag 2 / 12	0 / 19	0 / 5	0 / 16	0 / 2	0 / 16
Onsdag 3 / 12	0 / 15	0 / 5	0 / 13	0 / 2	0 / 9
Torsdag 4 / 12	0 / 19	0 / 4	1 / 14, 10	0 / 2	0 / 18
Fredag 5 / 12	0 / 16	0 / 4	0 / 15	0 / 2	0 / 10
Lördag 6 / 12	0 / 5	-	0 / 14	0 / 1	0 / 11
Söndag 7 / 12	0 / 4	-	0 / 17	0 / 2	0 / 12
Måndag 8 / 12	0 / 16	0 / 4	0 / 16	0 / 1	0 / 10
Tisdag 9 / 12	0 / 11	0 / 5	0 / 16	0 / 1	0 / 13
Onsdag 10 / 12	0 / 17	0 / 5	0 / 14	0 / 1	0 / 12
Torsdag 11 / 12	0 / 12	0 / 5	0 / 14	0 / 1	0 / 11
Fredag 12 / 12	0 / 15	0 / 5	0 / 14	0 / 1	0 / 16
Lördag 13 / 12	0 / 5	-	0 / 17	0 / 1	0 / 11
Söndag 14 / 12	0 / 5	-	0 / 15	0 / 1	0 / 13
Måndag 15 / 12	0 / 15	0 / 5	0 / 15	0 / 1	0 / 10
Tisdag 16 / 12	0 / 12	0 / 5	0 / 16	0 / 1	0 / 17
Onsdag 17 / 12	0 / 17	0 / 6	0 / 15	0 / 2	0 / 14
Torsdag 18 / 12	0 / 12	1 / 4, 1	0 / 15	0 / 2	0 / 17
Fredag 19 / 12	0 / 12	1 / 4, 3	0 / 16	0 / 2	0 / 25
Lördag 20 / 12	0 / 4	-	1 / 15, 8	0 / 2	0 / 13

Bilaga 4. TV-inslag

Tabell 2 illustrerar antalet inslag som bottnar i DN Debatt eller i Brännpunkt, i förhållande till det sammanlagda antalet inslag i varje tv-program. Om ett inslag berör DN Debatt eller Brännpunkt har det markerats när i programmet, i förhållande till de andra inslagen, som det sänds. Inslag från Svenska Dagbladets Brännpunkt markeras med fet stil.

Tabell 2. TV-inslag, måndag 24 november - lördag 20 december

	<i>TV 2 Morgon</i>	<i>TV4 Morgon</i>	<i>Aktuellt 18</i>	<i>Rapport</i>	<i>Nyheterna</i>	<i>Aktuellt 21</i>
Måndag 24 / 11	1 / 12,5	0 / 6	0 / 11	0 / 13	0 / 17	0 / 13
Tisdag 25 / 11	1 / 8, 3	1 / 7, 1	1 / 13, 6	1 / 12,5	1 / 9, 2	1/12,4
Onsdag 26 / 11	0 / 8	0 / 14	0 / 13	0 / 16	0 / 12	0 / 11
Torsdag 27 / 11	0 / 8	0 / 8	0 / 11	0 / 14	0 / 13	0 / 14
Fredag 28 / 11	0 / 10	0 / 8	0 / 13	0 / 13	0 / 16	0 / 14
Lördag 29 / 11	-	-	0 / 12	0 / 17	0 / 10	0 / 10
Söndag 30 / 11	-	-	0 / 9	0 / 14	0 / 11	0 / 7
Måndag 1 / 12	0 / 10	0 / 11	0 / 14	0 / 18	0 / 14	0 / 15
Tisdag 2 / 12	0 / 11	0 / 12	0 / 16	0 / 17	0 / 11	0 / 13
Onsdag 3 / 12	1 / 10, 2	1 / 12, 4	0 / 13	0 / 11	0 / 11	0 / 18
Torsdag 4 / 12	0 / 6	0 / 9	0 / 13	0 / 12	0 / 9	0 / 12
Fredag 5 / 12	0 / 7	0 / 8	0 / 12	0 / 14	0 / 11	0 / 13
Lördag 6 / 12	-	-	0 / 14	0 / 16	0 / 9	0 / 11
Söndag 7 / 12	-	-	1 / 12, 2	1 / 13, 7	1 / 15,4	1/11,4
Måndag 8 / 12	0 / 9	0 / 5	0 / 9	0 / 14	0 / 14	0 / 15
Tisdag 9 / 12	0 / 11	0 / 13	0 / 16	0 / 15	0 / 14	0 / 13
Onsdag 10 / 12	0 / 7	0 / 10	0 / 14	0 / 13	0 / 9	0 / 19
Torsdag 11 / 12	0 / 6	0 / 7	0 / 12	0 / 15	0 / 14	0 / 15
Fredag 12 / 12	0 / 8	0 / 7	0 / 14	0 / 11	0 / 14	0 / 12
Lördag 13 / 12	-	-	0 / 7	0 / 14	0 / 10	0 / 8
Söndag 14 / 12	-	-	0 / 11	0 / 14	0 / 13	0 / 8
Måndag 15 / 12	0 / 6	0 / 9	0 / 12	0 / 14	0 / 16	0 / 17
Tisdag 16 / 12	0 / 9	0 / 11	0 / 9	0 / 13	0 / 13	0 / 12
Onsdag 17 / 12	0 / 8	0 / 7	0 / 17	0 / 16	0 / 13	0 / 17
Torsdag 18 / 12	0 / 9	0 / 14	0 / 13	0 / 15	0 / 12	0 / 12
Fredag 18 / 12	0 / 8	0 / 9	0 / 13	0 / 19	0 / 20	0 / 15
Lördag 19 / 12	-	-	0 / 14	0 / 16	0 / 11	0 / 13

Bilaga 5. Radioinslag — DN-debatt

Tabell 3 och 4 visar antalet inslag i radio respektive tv som bottnar i ett debattinlägg i Dagens Nyheter under de undersökta dagarna. (Utförligare tabeller som visar varje program för sig - se bilagorna 3 och 4.)

Tabell 3. Antal radioinslag per dag som härrör från DN Debatt

Måndag 24 / 11:	0 / 51 = 0 %
Tisdag 25 / 11:	3 / 48 = 6,25 %
Onsdag 26 / 11:	1 / 55 = 1,8 %
Torsdag 27 / 11:	0 / 50 = 0 %
Fredag 28 / 11:	0 / 51 = 0 %
Lördag 29 / 11:	0 / 34 = 0 %
Söndag 30 / 11:	0 / 35 = 0 %
Måndag 1 / 12:	0 / 45 = 0 %
Tisdag 2 / 12:	0 / 58 = 0 %
Onsdag 3 / 12:	0 / 44 = 0 %
Torsdag 4 / 12:	1 / 57 = 1,8 %
Fredag 5 / 12:	0 / 47 = 0 %
Lördag 6 / 12:	0 / 31 = 0 %
Söndag 7 / 12:	0 / 35 = 0 %
Måndag 8 / 12:	0 / 47 = 0 %
Tisdag 9 / 12:	0 / 46 = 0 %
Onsdag 10 / 12:	0 / 49 = 0 %
Torsdag 11 / 12:	0 / 43 = 0 %
Fredag 12 / 12:	0 / 51 = 0 %
Lördag 13 / 12:	0 / 34 = 0 %
Söndag 14 / 12:	0 / 34 = 0 %
Måndag 15 / 12:	0 / 46 = 0 %
Tisdag 16 / 12:	0 / 51 = 0 %
Onsdag 17 / 12:	0 / 54 = 0 %
Torsdag 18 / 12:	1 / 50 = 2 %
Fredag 19 / 12:	1 / 59 = 1,7 %
Lördag 20 / 12:	1 / 34 = 2,9 %

| **Sammanlagt:** | **8 / 1 239 = 0,6 %** |

Antal radio-inslag per dag som härrör från Svenska Dagbladets Brännpunkt: 0.

Bilaga 6. *TV-inslag — DN-debatt*

Tabell 4. Antal tv-inslag per dag som härrör från DN Debatt

Måndag 24 / 11:	0 / 72 = 0 %
Tisdag 25 / 11:	6 / 61 = 9,8 %
Onsdag 26 / 11:	0 / 74 = 0 %
Torsdag 27 / 11:	0 / 68 = 0 %
Fredag 28 / 11:	0 / 74 = 0 %
Lördag 29 / 11:	0 / 49 = 0 %
Söndag 30 / 11:	0 / 41 = 0 %
Måndag 1 / 12:	0 / 82 = 0 %
Tisdag 2 / 12:	0 / 80 = 0 %
Onsdag 3 / 12:	2 / 75 = 2,7 %
Torsdag 4 / 12:	0 / 61 = 0 %
Fredag 5 / 12:	0 / 65 = 0 %
Lördag 6 / 12:	0 / 50 = 0 %
Söndag 7 / 12:	4 / 51 = 7,8 %
Måndag 8 / 12:	0 / 66 = 0 %
Tisdag 9 / 12:	0 / 82 = 0 %
Onsdag 10/ 12:	0 / 72 = 0 %
Torsdag 11 / 12:	0 / 69 = 0 %
Fredag 12 / 12:	0 / 66 = 0 %
Lördag 13 / 12:	0 / 39 = 0 %
Söndag 14 / 12:	0 / 46 = 0 %
Måndag 15 / 12:	0 / 74 = 0 %
Tisdag 16 / 12:	0 / 67 = 0 %
Onsdag 17 / 12:	0 / 78 = 0 %
Torsdag 18 / 12:	0 / 75 = 0 %
Fredag 19 / 12:	0 / 84 = 0 %
Lördag 20 / 12:	0 / 54 = 0 %

Sammanlagt:	12 / 1 775 = 0,7 %
--------------------	--------------------

Antal tv-inslag per dag som härrör från Svenska Dagbladets Brännpunkt:

Måndag 24 / 11: 1 / 72 = 1,4 %

Bilaga 7. Tidningsartiklar, 24 november–30 november

Tidningsartiklar som bottnar i en debattartikel i Svenska Dagbladet har markerats med fet stil. De i normal stil hänvisar till artiklar i Dagens Nyheter.

Tabell 5. Tidningsartiklar, måndag 24 november - söndag 30 november

Typ av artikel - kodning:

1 = Notis

2 = Nyhetsartikel

3 = Debattartikel

4 = Ledare

5 = Annan artikel publicerad på ledarsidan

6 = Pressklipp från andra tidningar

7 = Dagens citat / bild

8 = Krönika

	<i>Må</i>	<i>Ti</i>	<i>On</i>	<i>To</i>	<i>Fr</i>	<i>Lö</i>	<i>Sö</i>
Aftonbladet			4	4			
Arbetet			2, 4				
Expressen			1, 2, 4				
Dagens Industri			4				-
Dagens Nyheter			2, 4	6			
Göteborgs-Posten			2, 4				
Göteborgstidningen				4			
Skånska Dagbladet			2, 4		6		
Svenska Dagbladet			2, 4	4			
Arbetarbladet			2, 4				-
Barometern			2	4			-
Dagbladet			2				-
Dala-Demokraten			2	4			-
Falu Kuriren					4		-
Folkbladet Norrköping			2, 4	4			-
Gefle Dagblad			1	4			-
Helsingborgs Dagblad			1, 4		6		
Nerikes Allehanda						6	-
Nya Wermlands-Tidningen			2				-
Norrländska Socialdem.			2, 2, 2, 4				-
Sydsvenska Dagbladet			4				
Sydöstran				1			-
Upsala Nya Tidning			2, 4				-
VLT			1, 4		6	6	-
Värmlands Folkblad			2, 4				-
Östersunds-Posten			1, 4				-
Östgöta Correspondenten			2				-

Bilaga 8. Tidningsartiklar, 1 december–7 december

Tidningsartiklar som bottnar i en debattartikel i Svenska Dagbladet har markerats med fet stil. De i normal stil hänvisar till artiklar i Dagens Nyheter.

Tabell 6. Tidningsartiklar, måndag 1 december - söndag 7 december

Typ av artikel - kodning:

1 = Notis

2 = Nyhetsartikel

3 = Debattartikel

4 = Ledare

5 = Annan artikel publicerad på ledarsidan

6 = Pressklipp från andra tidningar

7 = Dagens citat / bild

8 = Krönika

	<i>Må</i>	<i>Ti</i>	<i>On</i>	<i>To</i>	<i>Fr</i>	<i>Lö</i>	<i>Sö</i>
Aftonbladet							
Arbetet			4				
Expressen			4	2 , 4			
Dagens Industri							-
Dagens Nyheter			2	2		4	
Göteborgs-Posten							
Göteborgstidningen							
Skånska Dagbladet							
Svenska Dagbladet			4	4			4
Arbetarbladet			4			4	-
Barometern			6				-
Dagbladet			4		6		-
Dala-Demokraten							-
Falu Kuriren							-
Folkbladet Norrköping							-
Gefle Dagblad							-
Helsingborgs Dagblad							
Nerikes Allehanda							-
Nya Wermlands-Tidningen				4			-
Norrländska Socialdem.							-
Sydsvenska Dagbladet				4			
Sydöstran							-
Upsala Nya Tidning							-
VLT							-
Värmlands Folkblad							-
Östersunds-Posten							-
Östgöta Correspondenten				3			-

Bilaga 9. Tidningsartiklar, 8 december–14 december

Tidningsartiklar som bottenar i en debattartikel i Svenska Dagbladet har markerats med fet stil. De i normal stil hänvisar till artiklar i Dagens Nyheter.

Tabell 7. Tidningsartiklar, måndag 8 december - söndag 14 december

Typ av artikel - kodning:

1 = Notis

2 = Nyhetsartikel

3 = Debattartikel

4 = Ledare

5 = Annan artikel publicerad på ledarsidan

6 = Pressklipp från andra tidningar

7 = Dagens citat / bild

8 = Krönika

	<i>Må</i>	<i>Ti</i>	<i>On</i>	<i>To</i>	<i>Fr</i>	<i>Lö</i>	<i>Sö</i>
Aftonbladet	2	1 , 5					
Arbetet	2						4
Expressen		2					
Dagens Industri							-
Dagens Nyheter	2		4				
Göteborgs-Posten			4				
Göteborgstidningen							
Skånska Dagbladet	2						
Svenska Dagbladet	2						
Arbetarbladet	2	4		4			-
Barometern	2						-
Dagbladet	2		6				-
Dala-Demokraten	2						-
Falu Kuriren	2						-
Folkbladet Norrköping	2						-
Gefle Dagblad	2						-
Helsingborgs Dagblad	2						
Nerikes Allehanda	2	2					-
Nya Wermlands-Tidningen	2 , 4						-
Norrländska Socialdem.	2						-
Sydsvenska Dagbladet	2						
Sydöstran	2						-
Upsala Nya Tidning	2			3			-
VLT	2	1					-
Värmlands Folkblad	2						-
Östersunds-Posten			4				-
Östgöta Correspondenten							-

Bilaga 10. Tidningsartiklar, 15 december–21 december

Tidningsartiklar som bottenar i en debattartikel i Svenska Dagbladet har markerats med fet stil. De i normal stil hänvisar till artiklar i Dagens Nyheter.

Tabell 8. Tidningsartiklar, måndag 15 december - söndag 21 december

Typ av artikel - kodning:

1 = Notis

2 = Nyhetsartikel

3 = Debattartikel

4 = Ledare

5 = Annan artikel publicerad på ledarsidan

6 = Pressklipp från andra tidningar

7 = Dagens citat / bild

8 = Krönika

	<i>Må</i>	<i>Ti</i>	<i>On</i>	<i>To</i>	<i>Fr</i>	<i>Lö</i>	<i>Sö</i>
Aftonbladet	4	4					
Arbetet				3			
Expressen							
Dagens Industri	4						-
Dagens Nyheter						4	
Göteborgs-Posten							
Göteborgstidningen	4						
Skånska Dagbladet	4						
Svenska Dagbladet							
Arbetarbladet							-
Barometern				3			-
Dagbladet							-
Dala-Demokraten							-
Falu Kuriren							-
Folkbladet Norrköping							-
Gefle Dagblad	4						-
Helsingborgs Dagblad							
Nerikes Allehanda							-
Nya Wermlands-Tidningen			4				-
Norrländska Socialdem.	6						-
Sydsvenska Dagbladet			3				
Sydöstran							-
Upsala Nya Tidning							-
VLT							-
Värmlands Folkblad			4				-
Östersunds-Posten							-
Östgöta Correspondenten							-

PISA-projektets rapporter

1. Ekman, Marie 1995. *Arbetslivsfonden - en modern förvaltningsform. En jämförelse mellan Stockholm och Uppsala län. (ALF)*
2. Vaverka, Joakim 1995. *Särintressenas inflytande över den lagstiftande processen. En jämförande studie av lobbying i den amerikanska kongressen och ett svenskt riksdagsutskott. (KFB)*
3. Lautmann, Johan 1996. *Arbetslivsfonden: En kaderförvaltning? En studie av organisations- och förvaltningsstyrningen av Arbetslivsfonden. (ALF)*
4. Nyqvist, Charlotta 1996. *Organisationernas inflytande efter avkorporatiseringen.*
5. Hansson, Rikard 1996. *Inlandsbanan. Från försvar till turism på 100 år. (KFB)*
6. Tidestav, Kristina 1996. *Har tjänstemännen för stor makt i målstyrda myndigheter? En studie av brukarnas upplevelser och åsikter om Arbetslivsfonden. (ALF)*
7. Berg, Per-Åke 1996. *Arbetslivsfonden. Resultatet av ett politiskt spel. (ALF)*
8. Bosarfve, Sven 1996. *Byråkratins växt. Fallet Arbetslivsfonden. (ALF)*
9. Johansson, Ursula 1996. *Kön och makt i statsförvaltningen. En jämförelse mellan Arbetslivsfonden i fyra län. (ALF)*
10. Duit, Andreas 1996. *Makten och profeterna. Om partier och opinionsundersökningar.*
11. Wockelberg, Helena 1996. *Verksledningsdebatten. En analys av partiers och intresseorganisationers förvaltningspolitiska idéer.*
12. Vaverka, Joakim 1996. *Demokrati i förändring. En studie av lobbying mot kommunikations-, arbetsmarknads- och jordbrukssektorerna i Sverige. (KFB)*
13. Marcusson, Katja 1996. *Att uppvakta statsråd. (KFB)*
14. Oskarsson, Sven 1997. *Påverka och påverkas. 1994 års reformering av arbetslöshetsförsäkringen.*
15. Book, Cecilia 1997. *Kuppmakare och ideologiskt skifte? Om processen när socialdemokraterna upphävde valutaregleringen.*
16. Tidestav, Kristina 1997. *Förvaltningsstyrelser - En arena för makt- och intressekamp? En studie av vägverkets förvaltningsstyrelse. (KFB)*
17. Öberg, PerOla 1997. *Medborgarnas inflytande och särintressenas makt. Korporatism och lobbying i statsförvaltningen. Rapport till förvaltningspolitiska kommissionen.*

PISA-projektets rapporter

18. Bergström, Jonas 1997. *Korporatismens död. Svenska Arbetsgivareföreningens avhopp från ämbetsverkens styrelser.*
19. Berg, Hans 1997. *Massmedia - folkföreträdare på frammarsch?*
20. Arnberg, Erik 1997. *Avkorporatiseringen, arbetsmarknadsmyndigheterna och arbetsgivarna. En studie av avkorporatiseringens effekter på Malmöhus länsarbetsnämnd 1993-95.*
21. Fogelberg, Petra 1997. *Trafikinformation som informationstrafik. (KFB)*
22. Berg, Per-Åke 1997. *Arbetslivsfondens organisation. Noggrant övervägande eller slump? (ALF)*
23. Hylander, Johannes 1997. *Påverkansförsök mot förvaltningen. En studie av Vägverkets arbetsplaner. (KFB)*
24. Karlsson, Karin 1997. *Olaglig kamp för djurens befrielse. Hur veganer försvarar användandet av olagliga metoder.*
25. Bjerstedt, Staffan 1997. *Särintressen i statliga verksstyrelser.*
26. Oskarsson, Sven 1997. *Frihet, Jämlikhet, Effektivitet. Debatten om lagen om anställningsskydd.*
27. Persson, Thomas 1997. *När socialdemokratin avvecklade det statliga bankägandet. En maktstudie om regeringens agerande vid beslutet att sälja Nordbanken.*
28. Olofsdotter, Sofia 1998. *Välfärdssystem i förändring. En studie av den svenska socialdemokratins syn på pensionsfrågan 1959 & 1994.*
29. Ullén, Lars 1998. *Civil olydnad. En kartläggning av civila olydnadsaktioner i Sverige 1990-1996.*
30. Danielsson, Marianne 1998. *Avregleringspolitiken – exemplet taxi. (KFB)*
31. Hååg, Karin 1998. *Dennisöverenskommelsen i pressen – en studie om opinionsbildning genom media och hur media medierar. (KFB)*
32. Sandström, Åsa 1998. *Direkta aktioner. En studie av direkta aktioner i vägbyggnadskonflikter, 1987-1997. (KFB)*
33. Berg, Per-Åke 1998. *Arbetslivsfonden avvecklas. Debatten om när Arbetslivsfonden avvecklades och besluten om att dra in 5 miljarder kronor från fonden. (ALF)*

PISA-projektets rapporter

34. Lundgaard, Mads 1998. *Påverkan av politiska beslut. Intresseorganisationer som lobbyister. En jämförande studie av LO, LRF och SAF.*
35. Ekstam, Mattias 1998. *Den intresserade staten. Regeringens kontakter med remissinstanserna i kultur- och mediafrågor, före och efter kulturdepartementets inrättande.*
36. Fornstedt, Anna 1998. *Tar lobbyisterna över? En studie av lobbying riktad mot Trafikutskottet i Sveriges Riksdag. (KFB)*
37. Morén, Kristoffer 1998. *Från Keynes till normpolitik. Om socialdemokratin, LO och den ekonomiska politikens förändring 1990.*
38. Wahlgren, Anna 1998. *DN Debatt och Brännpunkt. En studie i vad debattforumen i Dagens Nyheter respektive Svenska Dagbladet betyder för samhällsdebatten.*
39. Holm, Stefan 1998. *Av korporatisering? En empirisk undersökning rörande särintressen i statliga kommittéer.*

